

Älvdalens kommun Älvdaelien tjjelte

Årsredovisning 2021

Älvdalens kommun

Innehållsförteckning

1 Kommunstyrelsens ordförande har ordet	3
2 Förvaltningsberättelse	4
2.1 Den kommunala koncernen	4
2.2 Översikt över verksamhetens utveckling	7
2.3 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	9
2.4 Händelser av väsentlig betydelse	15
2.5 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	19
2.6 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	22
2.7 Balanskravsresultat	39
2.8 Väsentliga personalförhållanden	40
2.9 Förväntad utveckling	44
3 Finansiella rapporter	48
3.1 Resultaträkning	48
3.2 Balansräkning	48
3.3 Kassaflödesanalys	50
3.4 Noter	51
4 Drift- och investeringsredovisning	62
4.1 Driftredovisning	62
4.2 Investeringsredovisning	65
4.3 Upplysning om drift- och investeringsredovisningens uppbyggnad	68
5 Ord- och begreppsförklaringar	70
6 Revisionsberättelse	72

1 Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Så är det dags att summera 2021!

Ytterligare ett år som präglat vårt samhälle av fortsatta coronautmaningar. Personal som är efter år gör ett fantastiskt arbete och trots coronasituationen upprätthåller hög kvalitet inom kommunens alla verksamheter. Vi har fått lära oss att digital infrastruktur är en viktig brygga för att kunna kommunicera genom digitala möten, något som varit lärorikt och kommer att behöva fortsätta utvecklas för att säkerställa att våra samhällsfunktioner är trygga och stabila vid situationer som exempelvis en pandemi.

Kommunen har tack vare statliga stöd och oväntad god konjunkturutveckling, kombinerat med effektivt eget arbete i våra förvaltningar och nämnder, gjort ett mycket starkt resultat på 31,5 mkr i koncernen och 28,8 mkr i kommunen. Kommunkoncernen har också investerat över 90 mkr under året inom allt från bredband, bostäder, verksamhetslokaler och vägar till VA. Trots dessa omfattande investeringar ökade låneskulden med endast 7 mkr tack vare det goda resultatet.

Trots Coronautmaningar har kommunen ändå en positiv utveckling. Fortsatt sker stora satsningar i fjällen i vår norra kommunedel. Aldrig förr har intresset för att investera varit större. Byggbom i fjällen men också andra investerare som vill bygga bostäder och affärslokaler i samklang med Centrumutveckling. I spåren av investeringar ökar också invånarantalet i kommunen och vid årsskiftet var vi 7042 invånare, 9 stycken fler än året innan.

Som följd av investeringarna följer också infrastruktur som är avgörande för fortsatt utveckling. VA-nätet behöver byggas ut. Vägavsnitt förbättras, som exempelvis riksväg 70 Särnaheden till Idre. Trygga gång- och cykelvägar samt övergångsställen måste ses över då trafiken ökar utmed hela riksvägen från Gåsvarv till Idre. Kompetensförsörjning, elförsörjning, bostäder, affärslokaler, tomt och industrimark, bank, tandläkare, apotek, fungerande sjukvård, statlig närvaro som tull och polis med mera behöver utvecklas vidare.

Kommunen behöver bli fler invånare. Låt oss hoppas att fler vill dela våra intressen i en sagovärld med stor portion frihet.

Jag vill tacka kommunens verksamheter för ett mycket gott arbete kopplat till ledarskap och ansvar. Ert arbete bidrar till en trygg och stabil organisation som, när så behövs, kommunicerar och löser uppkomna situationer på ett framgångsrikt sätt. Jag är oerhört stolt över att få representera kommunen som kommunstyrelsens ordförande och samtidigt tacka alla kommunanställda för det goda arbetet.

Även Riksdag och Regering ska ha ett tack för att de stötta kommunal verksamhet och samhället i stort under pandemin. Miljarder i olika stödpaket har betytt mycket då de hjälpt företag, föreningar med flera att kunna fortsätta verka och få samhället att andas framtid till dess att pandemin lämnar oss.

Jag vill också tacka den politiska familjen för gott samarbete och för att vi tillsammans kan arbeta för kommunens bästa.

Kjell Tenn

Kommunstyrelsens ordförande

2 Förvaltningsberättelse

2.1 Den kommunala koncernen

Den kommunala verksamheten bedrivs under kommunfullmäktige där samtliga tre förvaltningar är underställda kommunstyrelsen och har sina respektive utskott.

Allmänna utskottet, Barn- och utbildningsutskottet samt Vård- och omsorgsutskottet är de tre utskott som bereder beslut eller beslutar på delegation från kommunstyrelsen för respektive förvaltning. Allmänna utskottet bereder även kommunövergripande frågor såsom kommunplanen.

Kommunen ingår i flera gemensamma nämnder, kommunalförbund med mera. Syftet är att samla kunskap i en gemensam organisation, trygga kompetensförsörjningen och skapa ekonomisk effektivitet.

Mandatfördelning i kommunfullmäktige:

Centerpartiet 11

Socialdemokraterna 11

Sverigedemokraterna 5

Moderaterna 3

Kommunlistan 3

Vänsterpartiet 1

Liberalerna 1

Den politiska ledningen består av Centerpartiet, Socialdemokraterna och Liberalerna.

Nämnder

Kommunen har sju olika nämnder med ansvar för ekonomi. Några av dessa är gemensamma med Mora och Orsa kommun.

Den största gemensamma nämnden är gymnasienämnden som ansvar för gymnasieutbildning, gymnasiesärskola, vuxenutbildning med mera.

Stiftelser

Kommunen är medstiftare till Stiftelsen Idre Fjäll och har bland annat rätt att utse representanter till styrelsen. Kommunen ingår också i flera andra stiftelser såsom: Aerni Sydsamiskt Center och Stiftelsen Vasaloppsleden.

Övrigt

Kommunen är medlem i Kommuninvest Ekonomisk förening. Föreningen har 294 medlemmar i form av kommuner och regioner. Syftet är sänka kommunernas och regionernas lånekostnader genom att medlemmarna gått i borgen för varandras lån.

Organisation	Verksamhet	Ordförande	Ansvarig chef
Kommunfullmäktige	<p>Kommunfullmäktige kan liknas vid kommunens riksdag och fattar beslut i alla stora och övergripande frågor som rör Älvdalens kommun och kommunens invånare. Några av fullmäktiges viktigaste uppgifter är att sätta mål för kommunens verksamheter och besluta om budget, taxor och avgifter.</p> <p>Det är kommunfullmäktiges ansvar att bestämma vilka ledamöter och ersättare som ska sitta kommunstyrelsen, nämnder och styrelser.</p>	Stig Olsson (S)	Stefan Linde
Kommunstyrelsen	<p>Kommunstyrelsen kan liknas vid kommunens regering och är kommunens ledande politiska organ. Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för kommunens verksamhet och ekonomi och består av elva ledamöter och 22 ersättare som utses av kommunfullmäktige.</p> <p>Kommunstyrelsens viktigaste uppgifter är att:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Utse vilka ledamöter och ersättare som ska sitta i kommunstyrelsens utskott.2. Leda, samordna och följa upp kommunens verksamheter, utskott, nämnder och kommunala bolag.3. Lämna förslag till budget och leda budgetarbetet.4. Förbereda kommunfullmäktiges ärenden.5. Genomföra kommunfullmäktiges beslut.6. Bevaka frågor som kan påverka kommunens verksamhet och ekonomi.	Kjell Tenn (C)	Stefan Linde
Barn- och utbildningsutskottet	Bereder ärenden till kommunstyrelsen och beslutar i frågor enligt kommunstyrelsens delegationsordning. Detta för frågor kopplat till Barn- och utvecklingsförvaltningen.	Maria Eriksson (C)	Anna-Karin Olsson
Vård- och omsorgsutskottet	Bereder ärenden till kommunstyrelsen och beslutar i frågor enligt kommunstyrelsens delegationsordning. Detta för frågor kopplat till Vård- och omsorgsförvaltningen.	Anette Eriksson (S)	Elisabeth Fransson
Allmänna utskottet	Bereder ärenden till kommunstyrelsen och beslutar i frågor enligt kommunstyrelsens delegationsordning. Detta för frågor som inte är kopplade till de andra utskotten eller nämnderna samt övergripande frågor som exempelvis kommunplanen.	Kjell Tenn (C)	Mariana Resar Bogg och Stefan Linde
Gymnasienämnd	Gymnasienämnden ska bland annat utföra kommunens uppgifter inom gymnasieutbildning, gymnasiesärutbildning, vuxenutbildning och svenska för invandrare (SFI) samt följa frågor av betydelse för nämndens utveckling, verksamhetens effektivitet och ekonomiska intressen.	Maria Eriksson (C)	Lena Rowa
IT-nämnd	Den gemensamma nämnden ska besluta kring gemensamma informationssystem och it-resurser, strategisk utveckling, projekt, systemförvaltning, drift och IT-säkerhet.	Peter Egardt (S)	Matthias Grahm, Mora
Lönenämnd	Nämnden ansvarar för lönehantering för Älvdalen, Orsa och Mora kommun samt deras bolag.	Mikael Thalín (C), Orsa	Lena Ullström
Social myndighetsnämnd	Den gemensamma nämnden ska besluta inom områdena familjerätt, rådgivning, faderskap, adoptioner, utredning, beslut enligt LSS samt utredning och beslut avseende bistånd enligt Socialtjänstlagen.	Anette Eriksson (S)	Elisabeth Langran, Mora och Elisabeth Fransson, Älvdalen
Myndighetsnämnden	Nämnden beslutar i ärenden som utgör myndighetsutövning gentemot enskild och gentemot kommunens verksamheter. Nämnden ansvarar också för arbetsuppgifter gällande och beslut i avfalls- och renhållningsfrågor samt administration och tillsyn rörande kalkning i kommunen på uppdrag av länsstyrelsen.	Mattias Högberg (S)	Runi Wold

Valnämnden	Nämnden ansvarar för att genomföra allmänna val till riksdag, regionfullmäktige, kommunfullmäktige och EU-parlamentet samt folkomröstningar som riksdagen eller kommunfullmäktige beslutat om.	Marie Rustad (S)	Stefan Linde
Överförmyndarnämnden	Hos alla kommuner ska det finnas en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd. I Överförmyndare i samverkan i övre Dalarna finns valda överförmyndare.	Anita Tenn (C)	Annelie Björkman (Mora kommun)
Norra Dalarnas Fastighets- och Infrastruktur AB	Moderbolag för Norra Dalarnas bolagen	Kjell tenn (C)	Stefan Linde
Norra Dalarnas Fastighets AB	Äger och förvaltar fastigheter, kommunala verksamhetslokaler och hyresrätter.	Daniel Nyström (C)	Thomas Kjellson
Norra Dalarnas Lokaler AB	Äger affärslokaler, framför allt för kommunalverksamhet.	Leif Ekström (S)	Thomas Kjellson
Älvdalens Vatten och Avfall AB	Äger det kommunala vattennätet och ansvarar för avfallshantering. Äger också 1/3 av Nodava, där Mora och Orsa kommun äger resterande till lika delar.	Jan Spånberg (C)	Marilou Hamilton-Levin
Nodava AB	VA bolag för Älvdalen, Orsa och Mora kommun.	Joakim Holback (C), Mora	Marilou Hamilton-Levin
Älvdalens utbildningscentrum AB	Bedriver gymnasieutbildning i Älvdalens kommun och ägs till 25 % av kommunen. Resterande ägs av Region Dalarna och Älvdalens besparingskrog.	Tommy Hafvsdalen (C)	Anneli Gunnars
Kommunalförbundet Brandkåren Norra Dalarna	Ansvarar för räddningstjänst för Älvdalen, Mora, Orsa, Vansbro och Leksand	Anna Hed (C)	Henric Helander

2.1.1 Väsentliga andra utförare

Köp av externa tjänster (mkr)	2021	2020	2019	2018	2017
Köp från andra kommuner	64,3	59,0	55,2	46,6	45,1
Köp från kommunalförbund	16,0	16,4	15,4	0,0	0,1
Köp från Region	0,3	0,6	4,4	4,0	0,2
Köp från staten	0,8	0,8	0,2	0,0	0,2
Köp från föreningar eller stiftelser	3,3	2,5	2,2	2,0	1,6
Köp från företag	14,4	16,8	19,7	15,5	31,3
Summa	99,1	96,1	97,1	68,1	78,5

All kommunal verksamhet bedrivs inte i kommunal regi. Ovan redovisas omfattningen av kommunal verksamhet utförd av andra huvudmän.

Från och med 2019 bedrivs Räddningstjänsten inom kommunalförbundet Brandkåren Norra Dalarna. I förbundet ingår Älvdalen, Mora, Orsa, Vansbro och Leksand.

Kommunen ingår också i Gymnasiesamverkan med Mora och Orsa. Där ingår framför allt gymnasieutbildning, gymnasiesärskola och vuxenutbildning.

Även IT sköts tillsammans med dessa två kommuner. Detta för att säkerställa kompetensförsörjningen och skapa effektivitet.

Det som köps från föreningar och stiftelser avser framför allt kulturverksamhet, men även delvis förskola, fritids, hemtjänst och vinterväghållning.

Generellt bedrivs verksamhet i samverkan med andra kommuner för att höja kvalitén och i viss mån ekonomisk effektivitet. Även kompetensförsörjningen underlättas på detta vis.

2.2 Översikt över verksamhetens utveckling

I detta avsnitt beskrivs kommunkoncernens utveckling utifrån olika verksamhets- och ekonominyckeltal.

2.2.1 Fem år i sammandrag

Inom förskolan så har kommunen en högre personaltäthet än riket och så har det varit under en längre tid. Gällande antalet barn per barngrupp ligger vi lägre. En förklaring till dessa resultat är att Älvdalens kommun generellt har mindre enheter än i större kommuner samt att storleken på barngrupperna varierar en hel del mellan enheterna över tid. Andelen medarbetare med pedagogisk examen har minskat de sista åren och det är ett utvecklingsområde i samband med framtagandet av ny kompetensförsörjningsplan för förskola och skola.

Meritvärdena varierar över tid och ligger väsentligt lägre än riket. Detta kommer grundskolan att arbeta med i satsningen "Samverkan för bästa skola", där verksamheten exempelvis skall fokusera på formativ bedömning och läsning. Låga resultat leder till att lägre andel elever går gymnasiet och slutför examen efter 3 år vilket innebär kompetensbrist och lägre andel som går vidare till högre studier i Älvdalen jämfört med riket. Förbättrade kunskaper och samarbete med hemmen är viktigt för att vända denna trend.

Verksamhetsnyckeltal		2021	2020	2019	2018	2017
Inskrivna barn per årsarbetare, förskola	Älvdalen	V16	4,5	4,9	4,6	4,8
Inskrivna barn per årsarbetare, förskola	Riket	V16	5,1	5,2	5,1	5,1
Barn/barngrupp, förskola	Älvdalen	V16	13,4	14,1	14,8	13,4
Barn/barngrupp, förskola	Riket	V16	14,8	15,0	15,4	15,3
Årsarbetare med pedagogisk examen (%), förskolan	Älvdalen	V16	49,0	53,1	49,0	44,7
Årsarbetare med pedagogisk examen (%), förskolan	Riket	V16	42,5	41,7	41,8	42,4
Elever åk 9, meritvärde	Älvdalen	210,4	208,7	215,7	202,8	225,6
Elever åk 9, meritvärde	Riket	232,1	231,1	229,8	228,7	223,5
elever/lärare (heltider) i grundskola	Älvdalen	v13	10,1	10,2	12,0	10,7
elever/lärare (heltider) i grundskola	Riket	v13	12,2	12,2	12,1	12,1
Gymnasiefrekvens (%)	Älvdalen	V12	89,1	92,7	93,0	90,0
Gymnasiefrekvens (%)	Riket	V12	93,2	92,6	92,3	92,2
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 3 år, hemkommun (%)	Älvdalen	70,4	69,2	56,6	69,1	66,7
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 3 år, hemkommun (%)	Riket	73,9	71,5	71,8	71,7	71,9

På senare år är kommunkoncernens kostnader relativt stabila. Kapitalkostnaderna ökar dock, framför allt i form av avskrivningar till följd av byggnation av Älvdalsskolan, VA-investeringar och utbyggnation av bredband. Alla dessa investeringsområden enskilt innebär investeringar på över 100 mkr.

De höga investeringsnivåerna har inneburit att tillgångarna är större men att låneskulden ("banklån") också ökat med 168 mkr (30 %) senaste 5 åren. I tabellen nedan ingår även andra långfristiga skulder, såsom anslutningsinkomster som till stor del redovisas som skuld. Dessa är den största förklaringen till den ökade skulden. Banklånen ökade med endast 7 mkr under året.

Koncernens soliditet har förbättrats framför allt då primärkommunens ekonomiska ställning har stärkts tack vare överskott på senare år. Älvdalen Vatten och Avfall AB har ändrat redovisningsprinciper, vilket sänkt koncernens soliditet med 0,5 procentenheter 2020 och 0,4 procentenheter 2021.

Norra Dalarnas Lokaler AB har under perioden 2017-2020 byggt Nya Älvdalsskolan för över 200 mkr.

Norra Dalarnas Fastighets AB har 2021 byggt 7 nya lägenheter i Idre till en investering på 14,4 mkr.

Älvdalens Vatten och Avfall har påbörjat flera stora investeringar och de höga investeringsnivåerna kommer pågå under hela 2020-talet. Detta gör att koncernen kommer ha höga investeringsnivåer kommande år.

Slutligen har primärkommunen genomfört sin största investering på lång tid genom investering i bredbandsutbyggnation för över 100 mkr. Värt att notera är att nedan anges bruttoinvestering, vilket för primärkommunen ger en högre investeringsnivå då delar är finansierat genom statsbidrag och anslutningsintäkter.

Beräkningen på självfinansieringsgrad inom koncernen bygger på bruttoinvesteringar.

Koncernen	2021	2020	2019	2018	2017
Verksamhetens intäkter (mkr)	200,2	197,7	183,9	201,8	184,9
verksamhetens kostnader (mkr)	-641,1	-621,6	-611,9	-624,6	-609,8
Av- och nedskrivningar (mkr)	-46,7	-44,6	-38,1	-37,6	-32,4
Årets resultat (mkr)	31,5	20,0	16,9	-1,5	-3,5
Bruttoinvesteringar (mkr)	94,2	106	181	242	66
Självfinansieringsgrad (%)	83	61	30	15	44
Anläggningstillgångar (mkr)	1 135	1 094	1 024	920	853
Soliditet inklusive pensionsförpliktelser (%)	9,1	7,3	4,6	3,1	2,4
Långfristig låneskuld	825	800	756	670	586

2018 skedde en skatteväxling med regionen kring kollektivtrafiken. Älvdalens kommun valde då att inte sänka sin skattesats med motsvarande vad regionen höjdes. Detta innebar en högre total skattesats för invånarna i Älvdalens kommun och var en åtgärd för att komma till rätta med kommunens ekonomiska underskott.

Under 2019-2021 har skatteutvecklingen varit gynnsam och även påverkat verksamhetens intäkter positivt då flera statsbidrag är riktade och därmed redovisas där.

Resultatet har förbättrats varje år sedan 2017. Det beror framför allt på god skatteutveckling men även redovisningsförändringar kring anslutningsintäkter som kommunen erhåller för stadsnätet. Under åren 2019-2020 var kostnadsutvecklingen mycket låg men 2021 skedde en större ökning då verksamhetens nettokostnad ökade med 14,4 mkr/3,0 % (2020: 4,9 mkr/1,0 %, varav avskrivningar ökade med 3,7 mkr).

Soliditeten stärks i takt med att resultaten är positiva, självfinansieringsgraden över 100 % och pensionsskulden minskar.

För andra året i rad ökar kommunens befolkning. Ökningen skedde trots att betydligt fler dog än föddes i kommunen. Orsaken till ökningen är att fler flyttade in i kommunen än ut. Fler flyttade ut ur Älvdalen inom länet, än vice versa. När det gäller övriga Sverige och utlandet var det dock betydligt fler som flyttade till Älvdalen än från Älvdalen.

Kommun	2021	2020	2019	2018	2017
Kommunal skattesats (%)	22,79	22,79	22,79	22,79*	22,79
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning (mkr)	525,1	494,5	478,9	462,8	457,3

Verksamhetens intäkter (mkr)	113,4	109,4	104,5	132,4	115,6
Verksamhetens kostnader (mkr)	-595,1	-577,5	-571,4	-581,6	-565,5
Av- och nedskrivningar (mkr)	-16,2	-15,4	-11,6	-12,7	-13,7
Årets resultat (mkr)	28,8	12,7	12,2	3,4	-5,4
Nettoinvesteringar (mkr)	19,9	20,4	27,7	25,2	17,9
Självfinansieringsgrad (%) (1)	226	138	86	64	46
Materiella anläggningstillgångar (mkr)	202	199	190	166	151
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser (%)	21,7	16,0	10,1	6,7	3,3
Utbetalt löner och arvoden, inklusive sociala avgifter (mkr)	320	306	309	323	321
Antal årsarbetare	589	571	574	622	629
Folkmängd	7 042	7 033	7 031	7 121	7 068

*2018 skatteväxlade Region (dåvarande Landstinget) Dalarna och kommunerna i Dalarna kollektivtrafiken. I samband med detta höjdes regionskattesatsen med 47 öre, Älvdalens kommun valde då att inte sänka kommunalskatten med 47 öre. Därmed ökade den totala skattesatsen i Älvdalens kommun.

2.3 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

I detta avsnitt presenteras de risker som kommunkoncernen påverkas av samt hur dessa risker hanteras. Slutligen presenteras en finansrapport kring kommunkoncernens finansiella situation gällande låneskuld, ränte- och kapitalbindning.

2.3.1 Omvärlds- och verksamhetsrisker

Covid-19

Covid-19 har påverkar all kommunal verksamhet under året och utvecklingen framöver påverkas av bland annat nya varianter av viruset, vaccinationsgrad med mera.

Kompetensförsörjning

Under 2021 har kommunen haft svårt att rekrytera inom äldreomsorgen i Särna och Idre och utifrån befolkningsprognosen kommer dessa utmaningar att öka. En allt större andel av befolkning kommer befinna sig utanför "arbetsför ålder" och samtidigt som denna grupp minskar ökar behoven inom äldreomsorg och i viss mån även inom skolan.

SKR, Sobona och de fackliga organisationerna har i slutet av 2021 kommit överens om ett nytt omställningsavtal med satsningar på arbetsmiljö och moderniserat pensionssystem med höjda avsättningar. På detta sätt kan kommunerna arbeta för ökad kompetens och bättre arbetsmiljö i sina verksamheter.

För att hantera utmaningarna gällande kompetensförsörjning krävs att fler arbetar längre och börjar arbeta tidigare. Nya arbetsmetoder som minskar personalbehovet utan att påverka kvalitén negativt behöver tas fram och för Älvdalens del krävs att befolkningen inte minskar samt att kommunen kan behålla personer i arbetsförålder. Även samverkan med andra aktörer kommer vara nödvändigt. Slutligen behöver matchningen på arbetsmarknaden mellan de arbetssökande och lediga tjänster förbättras. Detta kräver bland annat satsningar på vuxenutbildning.

Andel i arbetsförålder (19-65)	1970	1990	2010	2020	2030	2040	2050
Älvdalen	59%	56%	57%	54%	51%	51%	51%
Riket	61%	60%	61%	59%	58%	57%	56%

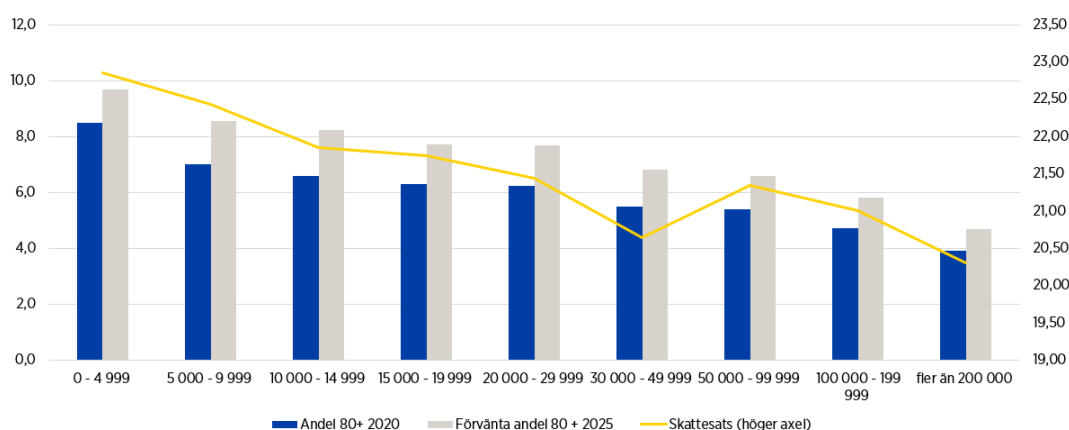
Förändring från 61 % till 56 % innebär att om riket 2050 hade haft samma andel i åldersgruppen hade det gett en ökning med 554 000 personer i åldersgruppen. Det motsvarar enligt nuvarande prognos att även åldrarna 66-70 år behöver inkluderas i gruppen arbetsförålder. Men då är det inte beaktat att gruppen 85+ ökar och kommer kräva ökad bemanning.

Åldrande befolkning

Fram till 2030 kommer antalet 75+ öka med cirka 143 personer (14 %) i Älvdalen och i Sverige kommer åldersgruppen 80+ öka med 44 %. En plats på särskilt boende kostar ca 1 mkr/boende och hemtjänst ca 0,3 mkr/brukare. Detta kommer att innebära betydande kostnadsökningar i form av personal, men kan innebära även ökade lokalkostnader både i Älvdalen och i Sverige.

Redan idag har kommuner med hög andel 80+:are en högre skattesats. Utifrån tabellen nedan kan det antas att dessa kommuner kommer att behöva höja sina skattesatser högre takt än kommuner med lägre andel äldre. Alternativt behövs en ökad finansiering från staten och/eller mer utjämning mellan kommunerna. Som tabellen visar är kommuner med hög andel äldre ofta små kommuner och tenderar då att ha en högre skattesats. Kommuner med många äldre riskerar sannolikt också att minska antalet invånare under kommande 10-20 år, vilket blir en ytterligare utmaning.

I Älvdalens kommun är 8,2 % av invånarna över 80 år, vilket är klart högre än bland andra kommuner av motsvarande storlek (ca 7 %). Även skattesatsen är högre då den uppgår till 22,79 %, vilket är cirka 1 procentenhet högre än bland andra jämnstora kommuner.

Befolkningsutveckling

För att möta kompetensförsörjningen, men också för att ha en stabil skatteutveckling och kunna bedriva en kostnadseffektiv verksamhet, krävs att befolkningen inte minskar. På senare år har kommunens befolkningsutveckling varit relativt god då befolkningen ökat för andra året i rad. Idag har kommunen 7042 invånare. 23 av de föregående 25 åren innan 2015 minskade befolkningen, men jämfört med 2016 har kommunen tre invånare fler.

1968 till 2020 (åldersgrupper)	0	1-5	6-15	16-18	19-65	66-75	76-84	85+	totalt
Förändring antal	-24	-343	-714	-213	-1832	132	264	211	-2519
Förändring %	-28%	-54%	-49%	-46%	-33%	15%	75%	315%	-26%

På riksnivå har antalet 85+ ökat med 332 % under perioden och 100+ med 2200 %, medan antalet i åldern 19-65 ökat med 26 % och 0-18 med 10 %. Detta visar på behovet av att omdefiniera begreppet "arbetsförålder". Hade arbetsförålder idag definierats som 19-70 hade ökningen varit 37 % och ytterligare 534 000 hade ingått i gruppen "arbetsförålder".

En tänkbar förändring på grund av Covid-19 är att fler väljer att bosätta sig utanför städerna och därmed bryter den urbaniseringstrend som varat länge. På riksnivå var befolkningsökningen

2021 0,7 % (73 031 personer) efter att 2020 ökat med 0,5 % (51 706 personer) vilket var den lägsta ökningen på 15 år.

Arbetsmarknad

Under 2021 har hela världens arbetsmarknad påverkats kraftigt av Covid-19. Detta har förstås även påverkat Sverige och Älvdalen. Restriktioner kring resande har påverkat framför allt antalet besökande från andra länder.

Arbetslösheten i Sverige uppgick till 6,7 % 2021, vilket var en nedgång från 7,2 % året innan. Men dock fortfarande högre än alla andra år sen 2013. För Älvdalen var motsvarande siffror 2021 5,2 % och 6,1 % 2020. 5,2 % är den högsta arbetslösheten sedan 2015, bortsett 2020. Fram till 2020 hade arbetslösheten minskat sex av sju år i kommunen. Både för riket och Älvdalen är arbetslösheten fortfarande cirka en procentenhet högre än innan pandemin.

Långtidsarbetslösheten (15–74 år som andel av de arbetslösa) uppgår 2021 till 65,6 % i riket och 54,4 % i Älvdalen. I Båda fallen är det den högsta sedan 2010 då detta mått började användas.

Förutom att arbeta längre upp i åldrarna behöver matchningen på arbetsmarknaden fungera bättre. För närvarande finns cirka 500 000 arbetslösa i Sverige samtidigt som många branscher saknar arbetskraft.

Utbildning

Ökade behov inom välfärden, kommande pensionsavgångar och rådande arbetslöshet kommer innebära ökade behov av utbildning. På kort sikt är behovet stort av vuxenutbildning. En större andel av kommunens ungdomar behöver också gymnasieutbildning. Idag går färre än 9/10 på gymnasiet, endast 20 kommunen i Sverige har en lägre andel som går på gymnasiet i aktuell åldersgrupp.

För att minska långtidsarbetslösheten och lösa kompetensförsörjningen krävs satsningar på vuxenutbildningen som Älvdalens kommun driver tillsammans med Mora och Orsa. Här pågår ett arbete med gymnasienämnden kring hur kommunerna, gymnasiet och näringslivet på bästa sätt skall arbeta och samarbeta för att ytterligare förbättra verksamheten.

Besöksnäring

Älvdalens kommun har en stor besöksnäring som omsätter stora belopp årligen och sysselsätter många personer. Men som Covid-19 har visat kan omvärlden förändras fort. Idag finns flera

aktörer framför allt inom fjällturismen. Detta minskar risken då all turism inte är beroende av en aktör. Samtidigt kan beteendeförändringar påverka alla aktörer, exempelvis när det gäller populariteten gällande skidsemester. Även klimatförändringar kan på sikt påverka möjligheten till att bedriva fjällverksamhet. Framför allt kommer längden på säsongen att påverkas.

Besöksnäringen har tydligt påverkats av Covid-19. Under inledningen av pandemin skedde en kraftig minskning av besöken till fjällen. Men under 2021 förändrades detta och besöken ökade, vilket också syns i kommunens bygglovsverksamhet.

Skatteintäkter

Under 2021, i samband med Covid-19, har skatteprognoserna varierat mycket och skillnaderna i prognosen har varit nästan 10 mkr. Att ställa om för minskade intäkter är svårt i kommunal verksamhet, även med relativt god framförhållning, då behovet av välfärd inte minskar av konjunkturskäl utan ofta tvärtom.

Arbetade timmar är den viktigaste variabeln för kommunernas skatteintäkter och under pandemin har arbetslösheten ökat. En viss återhämtning har dock skett 2021.

För att hantera en snabbt försämrad skatteutveckling budgeterar kommunen med ett överskott på 2 procent av skatteintäkterna. Detta motsvarar cirka 10 mkr årligen. Kommuner har också möjlighet att avsätta överskott i en resultatutjämningsreserv för att parera konjunktursvängningar. På så sätt kan en kommun undvika att behöva göra kostnadssänkning i sämre tider.

Älvdalens kommun har beslutat sig för att ha en resultatutjämningsreserv. Efter avsättningar 2019 och 2020 fanns vid ingången av 2021 totalt 15,1 mkr i reserven. Under 2021 sker en avsättning med 16,4 mkr och därmed kommer reserven uppgå till 31,5 mkr, vilket är kommunens tak för reserven då den inte skall överstiga 6% av skatteintäkterna för året.

Lokaler

2020 färdigställdes Nya Älvdalsskolan, men i övrigt är många av kommunens verksamhetsfastigheter relativt gamla. Kommunen har en lokalförsörjningsstrategi och under 2021 påbörjades en utredning om eventuellt kommande behov av ny förskola i Älvdalen. Koncernens skuldsättning är redan idag hög, trots det relativt stora behovet av investeringar i verksamhetsfastigheter.

2.3.2 Finansiella risker

Ränterisk

Räntorna är idag historiskt låga och därmed koncernens lånekostnader. På sikt skulle en dubbling av räntan kosta koncernen omkring 10 mkr/år.

För att hantera denna risk beslutade kommunfullmäktige 2020 om en koncerngemensam finanspolicy. Denna policy möjliggör räntebindningstider på över 10 år samt kräver en längre räntebindning än tidigare policy. Under året har räntebindningen inom koncernen ökat från 3,24 år till 3,58 år, målet är mellan 3-5 år.

Finansieringsrisk

Koncernens låneskuld uppgår till 720 mkr och kommer att öka i flera år framöver. Lånen förutsätter att de löpande kan läggas om. Under kommande 10-15 år kommer det inom VA verksamheten investeras 700 mkr där omkring 600 mkr lånefinansieras. Dessa investeringar är helt beroende av tillgång till lånat kapital.

Precis som för räntehantering gäller från 2020 än längre kapitalbindningstid för att minska refinansieringsrisken. Under 2020 beslutades en amorteringsplan för Norra Dalarnas Lokaler AB som skall amortera 90 mkr fram till 2034. På så sätt ökar inte koncernens låneskuld lika snabbt. Under 2021 amorterade bolaget 6 mkr.

Kapitalbindningen har ökat från 4,00 till 4,24 år. Detta är i enlighet med målet 4-6 år.

Kommunen är också medlem i Kommuninvest tillsammans med 291 andra kommuner och regioner. Denna bank har solidarisk borgen från alla sina medlemmar och bör därmed anses ha goda lånemöjligheter.

Borgenrisk

Älvdalens kommunkoncern har en låneskuld på 720 mkr. Primärkommunen har ingen låneskuld, men har gått i borgen för de kommunala bolagens lån. På kort sikt finns inga risker att kommunen skulle behöva infria sitt borgensåtagande.

Skulle de kommunala bolagen inte kunna betala sina skulder har kommunen ingått en proprieborgen för samtliga dess skulder. Detta innebär att primärkommunen i extrema fall kan behöva tillskjuta 100-tals miljoner. Sannolikheten bedöms dock som liten då stora delar av skulderna utanför VA-verksamheten ligger i kommunalt bolag där kommunen är största hyresgäst. VA-verksamhetens finansiering kräver fortsatt höjda taxor. Älvdalen Vatten och Avfall AB:s låneskuld kräver taxefinansiering och i och med de stora investeringar som sker kommer taxan att fortsätta höjas under lång tid framöver. Kraftiga räntehöjningar kommer framför allt att påverka taxekollektivt, men vissa kapitaltillskott kan på lång sikt inte uteslutas.

Älvdalen Vatten och Avfall har under 2021 ändrat redovisningsprinciper som kraftigt minskar soliditeten. Denna minskning av eget kapital är emellertid idag bokförd som skuld som kan användas för att täcka kommande mindre underskott. Det kommer dock vara en fortsatt utmaning att ha en god ekonomi i bolaget för att undvika tillskott från kommunens skattebetalare. Att behöva lösa större delar av borgensåtagandet är osannolikt.

Vidare krävs att befolkningen inte minskar och att besöksnäring fortsätter att utvecklas så att inte färre personer skall behöva finansiera låneskulden.

Inom lokalbolaget och i viss mån fastighetsbolaget är kommunen den primära hyresgästen. Höjda räntor kan komma att påverka primärkommunens ekonomi i form av ökade hyreskostnader. Hyresavtalen utgår ifrån KPI, vilket begränsar kommunens exponering mot räntehöjningar på kort sikt. 1/8 av kommunens kostnader avser lokaler och höjda räntor skulle i viss mån öka på denna kostnad. Det är dock osannolikt att kommunen behöver infria sina borgensåtaganden till bolagen som tack vare kommunen som hyresgäst har ett stabilt kassaflöde.

Kommunen har även solidarisk borgen för skulder inom Kommuninvest.

2.3.3 Pensioner

Pensioner inklusive löneskatt

mkr	2021	2020	2019	2018	2017
Pensioner som redovisas som kortfristig skuld	12,6	12,2	13,4	13,7	14,2
Avsättning till pensioner, inklusive garantipension	43,0	38,4	34,4	30,0	26,6
Pensioner redovisade som ansvarsförbindelse	153,6	155,9	154,9	158,1	169,2
Pensionsförpliktelser som tryggats i pensionsförsäkring	2,8	3,3	3,5	-	-
Totalt pensionsförpliktelser	212,0	209,8	206,2	201,8	210,0
Totalt pensionsförsäkringskapital	4,7	5,1	5,2		
Varav överskottsmedel	1,0	0,7	0,7		
Totalt kapital, pensionsstiftelse	0,0	0	0		
Finansiella placeringar (egna förvalta pensionsmedel)	0,0	0	0		
Summa förvaltade pensionsmedel	4,7	5,1	5,2	-	-
Återlånade medel	207,3	204,7	201,0	201,8	210,0
Konsolideringsgrad	2,2 %	2,4 %	2,5 %	-	-

De pensionsförpliktelser som redovisas som skuld belastar både resultat och likviditet löpande. Avsättning sker endast i balansräkning och resultaträkning, men själva likviditetsbelastningen uppstår när pensionerna skall betalas ut. Omvänt gäller då alltså att kommunens likviditet på kort sikt förbättras då denna pensionsavsättning inte löpande betalas av eller tryggas.

Ansvarsförbindelsen avser pensionsskulder som framför allt intjänats före 1998. Dessa betalas löpande ut, men indexeras också uppåt. Både kostnad och likviditet belastar kommunens ekonomi löpande utifrån vad som betalas ut.

Under 2021 gjordes en översyn kring beräkningsgrunderna för kommunernas och regionernas pensionsskulder. Denna översyn ledde till förlängda livslängdsantaganden och därmed ökad pensionsskuld med cirka 7 mkr och en ökad kostnad 2021 med 3 mkr samt cirka 1 mkr löpande per år framöver för Älvdalens kommun.

Älvdalens kommun har tryggt cirka 3 mkr av sin pensionsskuld vilket gjordes i början av 2000-talet. Något ytterligare tryggande görs inte löpande.

Kommunen har ett pensionsåtagande på 212 mkr inklusive ansvarsförbindelsen. Kommunen har idag i princip inga placeringar för dessa skulder utan de betalas löpande ut och påverkar driftresultatet negativt. Framtida utbetalningar kommer också att påverka likviditeten. En noggrannare finansiell plan krävs och är påbörjad 2021.

Från och med 2023 gäller ett nytt pensionssystem inom kommunerna, detta kommer att öka kommunens kostnader med cirka 4-5 mkr/år. Samtidigt blir dock kostnaderna mer förutsägbara och betalas av löpande i större utsträckning än vad som sker idag.

2.3.4 Hållbarhetsredovisning

Älvdalens kommun arbetar hela tiden för ett långsiktigt hållbart samhälle såväl ekologiskt och socialt som ekonomiskt. Vi ser möjligheter att utveckla och på ett hållbart sätt kunna bruka våra unika naturområden. Kommunen är aktiv för att främja övergång till energikällor som inte bidrar till växthuseffekten samt använda mer ekologiska/närproducerade livsmedel.

Från och med 2022 kommer det att ställas lagkrav på att beakta hållbarhet vid offentliga upphandlingar. Detta kommer skapa bättre möjligheter för kommunen att genomföra hållbara upphandlingar inom allt ifrån livsmedel till bilinköp.

Social hållbarhet

Enligt Älvdalens kommuns vision ska vi vara en omtänksam kommun där alla människor känner sig trygga och välkomna. Våra medborgare är vår viktigaste resurs. Vi ska vara en bra kommun att leva i för människor i alla livets skeden. Vi skapar en positiv samtalston och ett öppet samverkansklimat genom en aktiv medborgardialog. Vi ska stå för tolerans och jämställdhet. Vi ska vara en kommun som präglas av mångfald. Vi ska vara en kommun med lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla medborgare.

För att nå denna målbild arbetar kommunen bland annat för att kommunens medborgare skall känna sig trygga, ha insyn och inflytande i kommunen samt för att möjliggöra egen försörjning.

Ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet skall nås både för kommunens verksamhet och för dess invånare. För kommunens del innebär det bland annat att ha en effektiv verksamhet och att varje generation skall bära kostnaderna för sin offentliga konsumtion. Detta ingår i kommunens finansiella mål samt målet om effektiv förvaltning.

Ekologisk hållbarhet

Kommunkoncernen har ett flertal åtaganden för att uppnå ekologisk hållbarhet. Detta ryms inom kommunens mål om att vara en Grön kommun. Kommunen har idag bland annat 50 % ekologisk eller närproducerad mat, 100 % grön el och en ökande mängd solceller samt bygger ut laddningsplatser för att öka andelen elbilar.

En uppföljning av risk och sårbarhetsanalysen har gjorts och en investeringsplan för att förbättra de små vattentäkterna i Södra Älvdalen har tagits fram. Under 2021 har mycket fokus lagts på Brunnsberg där byggnation beräknas påbörja tidigt 2022.

ÄVA har påbörjat arbetena med att åtgärda att grundvatten läcker in i spillvattenledningarna vilket tillför tungmetaller. Fortsatt kommer även andra åtgärder vidtas som att se över vilka kemikalier som används i reningsverken samt bedriva ett mer aktivt uppströmsarbete.

Föreskrifterna för avfall sätter stort fokus på ökad hållbarhet genom bland annat förtydligande av krav på källsorteringsmöjlighet i bostäder, införande av krav på utsortering av fett från spillvatten (innan det avleds till VA-huvudmannens nät) samt obligatoriskt krav på utsortering av textilavfall och matavfall från butik.

Arbetet med att få bort fossila värmekällor fortlöper. Norra Dalarnas Lokaler AB genomför fortsatt värmeåtervinning och uppgradering av styr och övervakning för att hitta och komma till rätta med de driftsproblem som föranleder oljespetsen.

Norra Dalarnas Fastighets AB har även monterat solceller på ett antal tak för att få en lägre energiförbrukning.

2.4 Händelser av väsentlig betydelse

Rysslands invasion av Ukraina

Den 24 februari 2022 utökade Ryssland sitt väpnade angrepp mot Ukraina. Hur detta kommer att påverka kommunen är i nuläget oklart. Tänkbara konsekvenser är ökat antal asylsökande och då framför allt kvinnor och barn. Detta skulle i så fall påverka behovet av skola och omsorg samt boende med mera.

Ryssland är en stor exportör av olja och gas och kriget leder sannolikt till ökade priser på dessa varor. Ökade bränslepriser påverkar kommunen både direkt i form av dyrare priser vid köp av bränsle och andra varor såsom livsmedel. Utökad arbete med säkerhetskydd, krisberedskap och civilt försvar, samt krisinformation kommer behövas.

Kommundirektörsförvaltningen

Expansionen i Idreområdet har krävt mycket av resurserna inom kommundirektörs ansvar. Mycket tid har lagts på planfrågor, VA-frågor och destinationsutveckling.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Stor del av året har fortsatt varit präglad av den världsomfattande pandemin. Det var en viss avmattning av smittspridningen under sensommaren för att sedan återigen ta ny fart vid årets slut.

Astrid Zetterström, 99 år boende på Tallbacken får vaccinationsspruta mot covid-19 av sjuksköterska Erika Westerling.

Enhetscheferna har arbetat hårt i samarbete med MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska) för att finna lösningar, säkerställa att rutiner har följts för att begränsa smittspridningen samt minska oro hos medarbetare, boende och anhöriga.

Inom särskilt boende och hemtjänst har läget periodvis varit mycket ansträngt som en följd av ökade sjukskrivningstal, ökad vårdtyngd med behov av dubbelbemanning samt brist på vikarier.

Särskilt stora svårigheter att rekrytera och behålla medarbetare i Särna och Idre har lett till mycket övertid för ordinarie medarbetare. Bemanningssituationen i särskilt boende och hemtjänst är nu så ansträngd att det är ett växande arbetsmiljöproblem för enhetscheferna som i stort sett varje helg måste medverka vid bemanningsproblem, trots ledighet.

Behovet av särskilda boendeplatser har varit lägre än förväntat medan det är en tydlig ökning av hemtjänstinsatser som en följd av att patienter skrivs ut i allt snabbare takt från slutenvården. Dessa har omfattande omvårdnadsbehov.

Utifrån att alltmer hälso-sjukvårdsinsatser överförs från slutenvården till kommunen inom ramen för primärvårdsreform "Nära vård", har det varit nödvändigt att förstärka ledningsfunktionen för hälso-sjukvården med en verksamhetschef/enhetschef och MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska) på heltid, samt en MAR (medicinskt ansvarig för rehabilitering) 25%.

Gällande arbete och utveckling har samtliga 20 anvisningar från Migrationsverket till Älvdalens kommun verkställts under året. Samtliga har erbjudits lägenhet med förstahandskontrakt, samtliga vuxna har börjat SFI inom rimlig tid och samtliga barn har börjat förskola eller skola inom lagstadgad tid.

Projekten Rehabilitering och arbete (FINSAM) och Stepstone (Europeiskt socialfondsprojekt) är i full gång och följer plan. Samtliga ungdomar 16-20 år inom kommunalt aktivitetsansvar har erbjudits coaching eller praktik.

Inom individ- och familjeomsorgen skedde en kraftig ökning av antal ärenden inom barn- och unga-området. Antalet aktualiseringar har ökat med mer än 50% mot 2020 och antalet utredningar har ökat med 40 %. Ärenden inom våld i nära relation har ökat från 50 ärenden 2020 till 72 ärenden 2021 (44%). Inga barn och unga är placerade på HVB-hem. Försörjningsstödet fortsätter öka och följer tyvärr trenden i övriga Sverige. Ökningen i Älvdalen var 16 % mot 2020 och 48 % mot 2019. Trots ökningen är Älvdalens kommun en av de kommuner i Sverige som har de lägsta kostnaderna för ekonomiskt bistånd (försörjningsstöd) per invånare.

Socialekreterare barn och unga ingår i arbete med samverkansavtal med Region Dalarna där arbete sker för sammanhållen ungdomshälsa från de minsta till de äldsta.

Gällande LSS (Stöd och service till funktionshindrade) och socialpsykiatri har ökning skett av antal ärenden som rör samsjuklighet. Där behöver samverkan med öppen våldpsykiatri, primärvården och Individ- och familjeomsorgen fortsatt utvecklas. Före detta stödboende Blomstergården som rymmer åtta lägenheter används till hyresgäster med särskilda behov.

Digitalisering och införande av välfärdsteknik och e-tjänster pågår enligt framtagna handlingsplan. Bland annat har processen kring försörjningsstöd digitaliserats och i större utsträckning automatiserats.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Utifrån de fokusområden som varit prioriterade under året har bland annat arbete genomförts för ökad studiero, gemensamma lektionsrutiner, klassrumsledarskap och ökat samarbete med vårdnadshavare. Nya kursplaner är ytterligare ett område som varit prioriterat. Detta fortsätter under våren 2022 med gemensamma ämnesdiskussioner i hela kommunen.

Arbetet med samverkan för bästa skola har startat upp under året. Det är ett treårigt projekt som genomförs tillsammans med Skolverket. Syftet med detta arbete är att stärka kvalitet så att barn och elever möts av en undervisning som motsvarar deras förutsättningar och behov. Arbetet utgår från olika dialogmetoder och stöd som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Åtgärdsplaner är nu framtagna och väntar på beslut från Skolverket. De enheter som jobbat med detta är Buskovius, Älvdalsskolan och huvudman.

Tillgängligheten på skolbiblioteket har ökat i och med ökade öppettider från och med hösten.

För en mer likvärdig skola har förvaltningschef tillsammans med ledningsgruppen sett över och tagit fram en ny organisation där funktionerna beskrivs tydligare.

I och med Covid-19 har verksamheterna fått anpassa sina arbetssätt till mer digitala lösningar gällande exempelvis mötesformer och undervisningen. Det har varit hög sjukfrånvaro bland både barn/elever och vuxna under perioder vilket inneburit att det varit ett stort behov av vikarier och ibland svårt att ha kontinuitet. Inom skolorna, fritidshemmen och förskolan har man arbetat mer ute och skapat bättre lärmiljöer på gårdarna och i skogen.

Service- och utvecklingsförvaltningen

Spridningen av coronaviruset har satt sina spår inom förvaltningen. Verksamheter har fått stänga, intäkter har uteblivit och arbetsbelastningen har stundtals varit alltför hög. De medarbetare som kan arbeta hemifrån har i stor utsträckning gjort det.

Karin Rytter, bibliotekschef, är strålende glad då priset Årets bibliotek tilldelades Älvdalens bibliotek.

Glädjande är att Älvdalens bibliotek under året fick utmärkelsen "*Årets bibliotek*" av fackförbundet DIK. En hedersam titel som ytterligare ökat intresset för bibliotekets verksamhet. Biblioteket har fungerat som ett stöd för kommuninvånare och övriga kommunala verksamheter när det gäller både digital kompetens och utrustning under pandemin.

Pandemin har inneburit en ökning av antalet besökare i kommunens fritidsanläggningar. Elljusspåret i Idre har rustats upp. Investeringen var planerad utifrån besiktning av anläggningen som nu är slutbesiktad och godkänd för att tas i bruk.

Sim- och ishall var stängd såväl för allmänheten som för lägerverksamhet stora delar av våren 2021 till följd av pandemirestriktioner. Kommunen hade stora problem i ishallen med trasig kylanläggning vilket medförde senareläggning av ispremiären inför hösten 2021.

På samhällsenheten har framtagande av exploaterings- och överlåtelseavtal skedd under året. Avtalen antogs i kommunfullmäktige i november. Nya rutiner för försäljning av bostadstomter har tagits fram samt nya riktlinjer för markanvisnings- och exploateringsavtal.

Centrumutvecklingsplan Idre har efter samråd med intressenter och medborgare i Idre i oktober färdigställts för antagande i januari 2022. En ny exploatör kommer att bygga lägenheter och lokaler för näringsverksamhet på Prästjolet, Idre.

Gymnasiesamverkan

Covid -19 är det som påverkat gymnasieförvaltningen mest under hela 2021. Pandemin har varit oerhört slitsam för både elever och personal. Trots detta har förvaltningen klarat omställningarna mellan närundervisning och fjärrundervisning bra. Höstterminen har gymnasiet haft närundervisning på hela förvaltningen och endast några enstaka bekräftade fall av Covid.

Gymnasienämnden har startat upp ett nytt program, IB - international baccalaureate, med 20 förstahandssökande elever med fyra elever som kommer utanför samverkanskommunerna. Mora gymnasium är först i Dalarna med att starta IB-programmet som är en engelskspråkig utbildning.

Andelen elever med yrkesexamen uppgick till 83 %, målet var 99 %. Inom nämnden hade 35 % av eleverna grundläggande behörighet till universitet/högskola inom tre år.

Andelen elever med examen eller studiebevis inom 3 år (avser elever folkbokförda i Älvdalen) uppgick till 70,4 %. Detta är den högsta andelen på över 5 år. Detta avser även elever på andra gymnasieskolor. Även inom riket ökade andelen till 73,9 % efter att varit omkring 71,5 % tidigare.

Älvdalen Vatten och Avfall AB

Från och med 2021-01-01 gäller en ny taxekonstruktion för VA i Älvdalens kommun.

VA-verksamhet påverkas mycket av de stora utbyggnader som sker i fjällvärlden runt Idre. Under hösten har Nodava AB, på uppdrag av Älvdalen kommun, genomfört en vägvalsutredning till grund för strategisk inriktning för hur fjällvärlden runt Idre ska försörjas med VA i framtiden.

Besöksstrycket i fjällvärlden har fortsatt varit högt året om och belastningen på VA anläggningarna i norra regionen blev större än normalt.

Ett omfattande arbete med förnyelse av ledningsnät har skett i framför allt Älvdalen. Framdragning av nya ledningar till utbyggnadsområdena i Himmelfjäll stannade efter sommaren av eftersom Länsstyrelsen inte tillåtit fler planbesked förrän Älvdalens kommun kunnat redovisa hur VA-kapaciteten ska tryggas för den expansiva utveckling som sker och planeras ske.

Under sommaren och hösten byggdes VA ut till ett trettiotal tomter i Idre golf exploateringsområde.

Genom regeringsbeslut i december 2020 övergår insamlings- och återvinningsansvaret för returpapper fr.o.m. 2022 till kommunerna. Under 2021 pågick en dialog mellan olika parter nationellt och regionalt kring hur övergången till kommunerna ska ske och hur insamlingen praktiskt ska lösas.

Norra Dalarnas Lokaler AB

Under året har arbetet med att rusta förskolor fortsatt. Utvändig målning och yttre arbeten har genomförts på förskolorna Tallkotten och Höghol. Ytterligare utvändiga måleriarbeten har genomförts på Brandstationen i Älvdalen samt Höjdens skola. Solceller har monterats på Brotvägen 5. Löpande åtgärder har vidtagits på bland annat Rot Skola med byte av samtliga armaturer som största åtgärd. Arbetet har skett med grund i bolagets underhållsplan samt kommunens långsiktiga fastighetsstrategi.

Norra Dalarnas Fastighets AB

Bolaget har under året upphandlat och påbörjat nyproduktionen av 16 hyreslägenheter i Idre.

Ett antal åtgärder har gjorts för att lyfta standarden på beståndet i allmännyttan. Det största av dessa åtgärder har som föregående år varit bytet av fönster samt putsning av fasad på Dalgatan 115 samt 117. Det område som kallas HSB har nu färdigställts vad gäller fönster och fasad renoveringen.

2.5 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

I detta avsnitt redogörs för styrning av den kommunala koncernen, ansvarsfördelning mellan kommunfullmäktige, kommunstyrelse, utskott, nämnder, bolag, mm. Vidare beskrivs ansvarsfördelning mellan politiker och tjänstepersoner.

2.5.1 Ansvarsstruktur

I Älvdalens kommun skall den kommunala koncernen vara den övergripande styrorganisationen. Detta innebär ytterst kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, kommunala bolag, utskott och gemensamma nämnder. Organisationsöversikten framgår av avsnittet Kommunkoncernens organisation.

Kommunfullmäktige

Fastställer övergripande visioner, mål, planer och uppdrag. Detta görs med budget, kommunplan, översiktsplan, ägardirektiv samt tillsättande av ledamöter i kommunstyrelsen.

Fullmäktige godkänner också delårsrapporten, årsredovisningen och beviljar styrelser och

nämnder ansvarsfrihet. Vidare beslutar kommunfullmäktige om budgetramar för kommunstyrelsen och kommunens investeringsram. Kommunfullmäktige tar inte beslut om kommunala bolags budgetar och verksamhetsplaner.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen utser ledamöter till utskott och leder och följer upp kommunens verksamheter och bolag.

Kommunstyrelsen lämnar också förslag till kommunplan samt ansvarar för verksamhet, ekonomi och internkontroll. Vidare beslutar kommunstyrelsen om riktlinjer för hur förvaltningarna skall arbeta.

Utskott, nämnder och bolagsstyrelser

Älvdalens kommun har genom kommunstyrelsen tre utskott som bereder ärenden till kommunstyrelsen och beslutar i frågor enligt kommunstyrelsens delegationsordning.

Utskottens, nämndernas och bolagsstyrelsernas uppgift är att utveckla respektive verksamhet, följa lagar och riktlinjer samt verkställa kommunfullmäktiges beslut.

Stiftelser

Kommunen är också stiftare till flera olika stiftelser. Den största är Stiftelse Idre fjäll där kommunen är medstiftare tillsammans med Friluftsrämjande. Inflytande sker genom styrelseplatser där kommunen har en majoritet. Dock sker styrning framförallt utifrån stiftelselagstiftning och den roll styrelsen har i stiftelsen.

2.5.2 Mål, budget och uppföljning av koncernen

Kommunens styrning sker utifrån Visionen:

”Med urkraft hämtad ur natur och kultur skapar vi en växande, varm och välkomnande kommun”.

För att uppnå visionen har kommunen formulerat fyra externa och tre interna målområden. Kommunen skall vara välkomnande, varm, grön och växande samt ha en effektiv förvaltning, välmående personal och hålla hög kvalitet.

Till samtliga åtaganden finns mål kring exempelvis invånarnöjdhet och för att nå dessa mål tas aktiviteter fram för att öka måluppfyllelsen.

Kommunfullmäktige beslutar om övergripande åtaganden och målområden, medan respektive utskott formulerar åtaganden till respektive förvaltning och därigenom till enheterna.

De fyra externa och tre interna målområdena ligger sedan till grund för huruvida kommunen har bedrivit verksamheten enligt riktlinjer för god ekonomisk hushållning och där ansvarar kommunfullmäktige för att ange om målen är uppfyllda.

Utöver verksamhetsmål har kommunen två finansiella mål och kommunkoncernen ytterligare ett. Samtliga mål följs upp löpande samt i delårsrapporten som upprättas per augusti månad och i årsredovisningen. Kommunfullmäktige beslutar om årsredovisningen och ansvarsfrihet för kommunstyrelsens och nämndernas ledamöter samt för bolagsstyrelsen.

2.5.3 Uppsiktsplikt och internkontroll

Uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen har enligt kapitel 6 i kommunallagen uppsiktsplikt över kommunal verksamhet inklusive helägda kommunala bolag.

Uppsikten innebär att ta fram förslag till budget, flerårsplanering kring verksamhet och ekonomi samt ägardirektiv till bolagen. Tjänstepersoner ansvarar i sin tur för att ta fram förslag till respektive utskott som i sin tur skickar förslag till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt innebär bland annat att de ansvarar för analyser och beslut kring avvikelser mot beslutade planer, exempelvis prognostiserade ekonomiska underskott inom förvaltningarna.

Under året har en löpande ekonomisk rapportering skett till kommunstyrelsen.

Förvaltningarnas och kommunstyrelsens totala underskott har varierat under året, men slutade till slut på +7,4 mkr. Några väsentliga åtgärder har inte vidtagits under året beroende på osäkerheten på skattesidan och gällande verksamheternas intäkter.

Internkontroll

Kommunstyrelsen har den övergripande uppsiktsplikten för internkontrollen inom kommunen. På tjänstepersonssidan har Ekonomienheten ansvaret och samlar in uppgifter från förvaltningarna utifrån den internkontrollplan kommunstyrelsen årligen fastställer.

Internkontrollplanen följs upp vid delårsbokslutet per augusti samt vid årets slut i en separat rapport.

2.5.4 Centrala styrdokument

Älvdalens kommunkoncern har ett flertal styrdokument som styr såväl den politiska viljan, ambitioner, riktlinjer för utförande med mera. Det viktigaste styrdokumentet är kommunplanen som upprättas årligen för kommande tre år och beslutas av kommunfullmäktige i juni. Vid behov revideras den för beslut i oktober-november. I kommunplanen anges verksamhets- och ekonomiska mål samt budget för hela kommunen. Bolagens budgetar ingår i nuläget inte i detta utan beslutas av respektive bolagsstyrelse. Därmed finns inte heller någon koncernbudget.

Utöver en driftbudget beslutas också investeringsramar av kommunfullmäktige och de enskilda investeringarna av kommunstyrelsen. Kassaflydesbudget finns i dagsläget inte för kommunen.

I juni 2020 beslutade kommunfullmäktige om en reviderad finanspolicy, som framöver gäller hela koncernen. I den anges bland annat riktlinjer för ränte- och kapitalbindning, hantering av leasing samt uppföljningsansvar mellan tjänstepersoner och politiker.

Nedan följer en lista på några av kommunens viktigaste styrande dokument.

Övergripande

Delegationsordning (2021)

Kommunplan, inklusive investeringsplan (årliga beslut)

Ägardirektiv (KF 2014)

Samverkansavtal (2021)

Personal

Alkohol-, drog-, och tobakspolicy

Chefs- och medarbetarpolicy

Pensionspolicy

Personalförsörjningspolicy

Policy om mutor och bestickning

Policy om representation

Riktlinje, arbetsmiljö (2020)

Riktlinje, lönebildning (2021)

Riktlinje, rehabilitering (2021)

Riktlinje, friskvård (2021)

Riktlinje, våld och hot (2021)

Riktlinjer för rekrytering (2021)

Riktlinje, visselblåsning (2021)

Riktlinje för hem- och distansarbete (2021)

Ekonomi

Riktlinjer för påminnelse och inkassohantering (KS 2020)
Attestreglemente (KF 2018)
Finanspolicy (KF 2020)
Riktlinjer för ekonomistyrning (KF 2021)
Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv (KF 2021)
Riktlinjer för inköp- och upphandling (KF 2019)
Riktlinjer för försäljning av kommunal lös egendom (KS 2017)
Riktlinje för mottaganden av gåvor och donationer samt sponsring (KF 2021).

IT

Policy för informationssäkerhet och dataskydd
Policy för IT-säkerhet

Teknisk verksamhet

Riktlinjer för markanvisnings och exploateringsavtal (KF 2021)
Riktlinjer för handläggning av enskilda avlopp (KS 2018)
Riktlinjer kommunala vägar
Mål och riktlinjer för bostadsförsörjningsprogram
Översiktsplaner
Lokalförsörjningsplan (2016)

Kultur och fritid

Riktlinjer föreningsstöd
Riktlinjer för sponsring (KS 2017)

Barn och utbildning

Elevhälsoplan (2020)
Handlingsplan för mottagande av nyanlända elever (2020)
Skolbiblioteksplan (2020)
Beslut om fokusområden för grundskola, förskola, fritidshem, grundsär (2020)
Riktlinje för SYV (2020)
Rutin för klagomål enligt skollagen (2021)
Drogpolicy för grundskolan (2021)
Prislista för interkommunal ersättning (2021)
Länsövergripande skolskjutsreglemente med lokal bilaga (2020)

Vård och omsorg

Riktlinjer gällande tillämpning och handläggning för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd för livsföring i övrigt (KS 2019)
Äldreomsorgsplan

2.6 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

I detta avsnitt redogörs för Älvdalen kommuns finansiella ställning. Bedömningen utgår ifrån ett koncernperspektiv för att skapa möjlighet till jämförelse mellan kommuner, oavsett hur kommuner väljer att organisera sig. Bedömningen baseras på utveckling bakåt i tiden samt innevarande år och även kommande års förutsättningar.

Det är ytterst kommunfullmäktige som beslutar om vad som är god ekonomisk hushållning för kommunen och därför är de mål som kommunfullmäktige beslutat om de viktigaste måtten på om kommunkoncernen har en god ekonomisk hushållning. För att ha en god ekonomi är det

inte tillräckligt att ha låga kostnader, högt driftresultat, lite investeringar och låg skuldsättning, utan även hur verksamheten bedrivs och skicket på anläggningar och där tillhörande underhållsskuld. Därför utgår bedömningen inte enbart utifrån finansiell måluppfyllelse, utan också den verksamhetsmässiga måluppfyllelsen för de mål kommunfullmäktige beslutat om.

Den ekonomiska ställningen baseras därmed på måluppfyllelsen under året, men även på utvecklingen av ekonomiska nyckeltal inom kommunkoncernen.

2.6.1 God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning innebär att kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.

Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller regionen. För verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

En tumregel för kommunsektorn gällande god ekonomisk hushållning är att resultatet ska uppgå till 2% av skatteintäkter och generella statsbidrag.

God ekonomisk hushållning förutsätter därför överskott över tid. Överskott behövs för att

- finansiera kommunens investeringar
- finansiera de pensionsrättigheter som anställda intjänat före 1998 i kommunen
- hantera oväntade händelser eller sämre tider.

Utifrån kriterierna för god ekonomisk hushållning är följande mål framtagna för planeringsperioden 2021-2023.

Såväl primärkommunens som koncernens resultat skall uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Primärkommunens investeringar skall vara självfinansierade till 100 %.

Under 2020 beslutade kommunfullmäktige att avskaffa målet om att minska koncernens låneskuld med 1200 kr/invånare årligen. Bakgrunden är de stora investeringsbehov som finns inom framför allt vattenverksamheten som bedrivs av Älvdalen Vatten och Avfall AB.

God ekonomisk hushållning innebär inte enbart överskott i driftbudgeten eller god budgetföljsamhet hos förvaltningarna och nämnder, utan även god kvalitet i verksamheten. Därför har kommunen fyra externa målområdena: Den välkommande, varma, växande och gröna kommunen, till dessa finns åtaganden som i sin tur mäts och utförs i form av aktiviteter. Utöver de fyra externa målområdena finns tre interna målområden: Effektiv förvaltning, personal och kvalitet med liknande styrning och struktur.

För att kommunens skall anses ha god ekonomisk hushållning skall alltså de sju målområdena uppfyllas samt de finansiella målen.

2.6.1.1 Uppföljning verksamhetsmässiga mål

I uppföljningen färgsätts måluppfyllanden med färgerna grön, gul eller röd.

- Grön färg innebär att strategiskt mål eller åtagande är uppfyllt under året.
- Gul färg innebär att strategiskt mål eller åtagande delvis är uppfyllt under året.
- Röd färg innebär att strategiskt mål eller åtagande ej är uppfyllt under året.

Den välkommande kommunen

Strategiska mål
Alla medborgare i Älvdalens kommun trivs och känner stolthet över vår kommun. Vi formar en kommun för både våra medborgares och besökandes bästa. Det innebär tillgång till god kommunal service som ständigt utvecklas och anpassas efter medborgarnas och besökandes behov i våra tre kommundelar. Vi både värnar och vill utveckla vårt unika kulturliv med våra språk och olikheter. I Älvdalens kommun välkomnar vi alla nya medborgare.

Åtagande	Mål 2021	Utfall	Måluppfyllnad %
Medborgare ska vara nöjda med kommunens verksamheter. Redovisas i andel som svarar "mycket bra" eller "ganska bra".	minst 60%	73	122 %
Kommentar	Andelen medborgare som är nöjda uppgår till 73 %, detta kan jämföras med riket där motsvarande siffra är 81 %		
Medborgare ska vara nöjda med bemötande från kommunens tjänstepersoner. Andel som svarar "mycket nöjda" eller "ganska nöjda".	minst 75%	83%	111%
Kommentar	83 % anger att de blev bemötta på ett bra sätt, för riket var motsvarande siffra 81 %		
Medborgare ska vara nöjda med bemötande från kommunens politiker. Andel som svarar "mycket nöjda" eller "ganska nöjda".	minst 75%	0%	0%
Kommentar	Endast 36 av 343 svarande i Medborgarenkäten 2021 har svarat på denna fråga. Av sekretesskäl anger därför SCB inga svar.		

Den varma kommunen

Strategiska mål
Vi ska vara en omtänksam kommun där alla människor känner sig trygga och välkomna. Våra medborgare är vår viktigaste resurs. Vi ska vara en bra kommun att leva i för människor i alla livets skeden. Vi skapar en positiv samtalston och ett öppet samverkansklimat genom en aktiv medborgardialog. Vi ska stå för tolerans och jämställdhet. Vi ska vara en kommun som präglas av mångfald. Vi ska vara en kommun med lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla medborgare.

Åtagande	Mål 2021	Utfall	Måluppfyllnad %
Medborgare ska känna sig trygga i kommunen (Nöjd-Region-Index, skala 1-100)	minst 80%	79%	99%
Kommentar	Bedömningen utgår från snittet för hur kommunens invånare upplever sin trygghet utifrån medborgarenkäten 2021. Generellt anser invånare i Älvdalen att de känner sig tryggare än rikssnittet och av 22 ställda frågor så anser Älvdalens invånare endast i 4 fall att de har en lägre trygghet än i riket. Ett av områdena handlar om störande motorljud. Färre är dock oroliga för sexuella trakasserier, hot och våld.		

Åtagande	Mål 2021	Utfall	Måluppfyllnad %
Medborgarna ska känna möjlighet till insyn och inflytande. Andel som anser att det stämmer "till stor del" eller "helt och hållet".	minst 50%	29%	58%
Kommentar 29 % känner att de har möjlighet att påverka genom medborgardialoger, brukarråd med mera, medan 24 % känner att de kan påverka innehållet i politiska beslut. Motsvarande siffror för riket är 39 % respektive 26 %			
Antal medborgardialoger/år.	minst 2st	3st	150%
Kommentar flera dialoger har skett			
I samband med att barnkonventionen blev svensk lag ska den säkerställas på alla nivåer inom kommunens verksamheter och ett barnrättsbaserat synsätt ska genomsyra alla verksamheter. Artikel 2, 3, 6 och 12. All personal ska erhålla utbildning om barnkonventionen.	100%	100%	100%
Kommentar Utbildning har erbjudits till kommunens samtliga medarbetare.			
I samband att barnkonventionen blev svensk lag ska den säkerställas på alla nivåer inom kommunens verksamheter och ett barnrättsbaserat synsätt ska genomsyra alla verksamheter. Artikel 2, 3, 6 och 12. Barnkonventionen ska beaktas i alla tjänsteutlåtanden.	100%	50%	50%
Kommentar Handläggare behöver i större utsträckning beakta detta i sina tjänsteutlåtanden och tekniska hjälpmedel utvecklas för att underlätta detta arbete behöver införas. Tekniken kan också underlätta bedömningen om utfallet som idag är omöjligt att mäta.			

Den gröna kommunen

Strategiska mål

Älvdalens kommun arbetar hela tiden för ett långsiktigt hållbart samhälle såväl ekologiskt, socialt som ekonomiskt. Vi ser möjligheter att utveckla och på ett hållbart sätt kunna bruka våra unika naturområden. Kommunen är aktiv för att främja övergång till energikällor som inte bidrar till växthuseffekten samt använda mer ekologiska/närproducerade livsmedel.

Åtagande	Mål 2021	Utfall	Måluppfyllnad %
Andel hybrid- och elbilar i drift i koncernen (%).	minst 10%	5,5%	55%
Kommentar Kommunkoncernen har i dagsläget 73 bilar, varav fyra är elbilar. Under 2021 installeras fler laddstolpar och detta möjliggör att under 2022 öka andelen elbilar för att nå beslutad målnivå.			
Antal laddningspunkter totalt för el för koncernens bilbestånd.	minst 12st	10st	83%
Kommentar I dagsläget har koncernen tio laddningspunkter. Under 2022 planeras ytterligare åtta att installeras. Så målet nås inte 2021, men under 2022 finns goda förutsättningar för ökad måluppfyllelse.			
Andel kravmärkta, ekologiskt/fairtrade och eller lokalproducerade livsmedel i koncernens verksamheter (%).	minst 35%	50%	143%
Kommentar From Q2 2021 räknas även Arla som närproducerade livsmedel. Även utan den förändringen hade vi sett en ökning av vår andel eko+närproducerat. Kostenheten har under 2021 arbetat aktivt med att byta ut livsmedel i enlighet med prioriteringsordningen som anges i kommunens kostpolicy. Älvdalens kommun handlar i första hand lokalproducerade eller svenska varor.			
Fossilfri uppvärmning av samtliga koncernfastigheter (% av kvadratmeter).	minst 85%	86%	101%
Antal nya kvadratmeter solceller per år i koncernen.	minst 100m ²	160	160%

Den växande kommunen

Strategiska mål

Älvdalens kommun ska vara en attraktiv besöks-, företags- och bostadskommun. Vi bidrar till att fler jobb skapas och att fler vill besöka, bo och leva i Älvdalens kommun. Vi ska skapa förutsättningar för goda kommunikationer, för såväl resande, gods som datatrafik. Vi vill i dialog med näringslivet skapa goda förutsättningar för näringslivets utveckling i vår kommun. Vi ska ha aktuella planer för etablering av företag och bostäder.

Åtagande	Mål 2021	Utfall	Måluppfyllnad %
Medborgare ska se kommunen som en bra plats att bo och leva på. Andel som svarar att det är "ganska bra" eller "mycket bra".	minst 70%	93%	133%
Kommentar	93 % svarar att Älvdalen är en ganska eller mycket bra plats att bo på. Detta är något högre än riket där 92 % svarar att deras respektive kommun är en bra plats att bo på. Noterbart är att endast 58 % skulle rekommendera andra att flytta hit. Dock svarar 62 % i riket samma sak om sin kommun.		
Antal nya seniorboenden i kommunen.			
Kommentar	Målet gäller för 2022.		
Detaljplanelagd byggbar mark för industrier och bostäder i attraktiva lägen	ja	75%	75%
Kommentar	Efterfrågan har vid större delen av 2021 varit högre än tillgången på attraktiva lägen för industrimark. Kommunen arbetar för närvarande intensivt med förhandlingar om köp av ny industrimark i attraktiva lägen. Under 2021 har också en mark- och exploateringsingenjör rekryterats för att ytterligare kunna prioritera arbetet.		
Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel av hushåll (%)	minst 93%	92%	99%
Kommentar	Utfallet 2020 var 87 %, så under året har en betydligt större andel fått möjlighet att ansluta sig. Målet 2022-2025 är 95 %, så sannolikt kommer det målet att nås framöver. Enligt regeringens Nya Bredbandsstrategi skall 98 % senast till 2025 ha tillgång till 1 Gbit/s bredband, 1,9 % 100 Mbit/s och 0,1 % minst 30 Mbit/s. Kommunen behöver också aktivt fortsätta arbete för att inte bara erbjuda tillgång till fiber, utan få fler att ansluta sig.		
Ett bra näringslivsklimat enligt Svenskt Näringsliv (Betygsskala 1-6)	Över riksnitt	Över riksnitt	
Sveriges företagare rankar företagsklimatet i Älvdalen till 3,58 medan riksnittet är 3,43, motsvarande siffror för politiker är 4,47 respektive 4,00. På svenskt näringslivs ranking har kommunen sjunkit från plats 126 till 133. Kommunen arbetar aktivt med omvärldsanalys gentemot andra kommuner och med Näringslivet. Arbetet pågår också gemensamt i Dalarna för att underlätta för lokala företagare att delta i kommunens upphandlingar. Under 2021 har också en upphandlingsplan tagits för 2022 för att underlätta för fler att lämna anbud i de upphandlingar som Älvdalens kommun genomför 2022.			
Fördjupad översiktsplan Älvdalen påbörjas	ja	0%	0%
Kommentar	Ej påbörjad för Älvdalen. Hösten 2021 påbörjades en fördjupad översiktsplan för Idre, inklusive Idre flygplats, Idre Himmelfjäll, Idre Fjäll samt Fjätervålen. Den förväntas skickas för antagande i juni.		
Fördjupad översiktsplan Särna påbörjas			
Kommentar	Målet gäller för 2022		

Effektiv förvaltning

Strategiska mål

Älvdalens kommuns verksamhet kännetecknas av ett såväl koncernövergripande som förvaltningsövergripande arbetssätt samt ett näringslivsfrämjande synsätt. Koncernen ska varje år ha ett ekonomiskt överskott. Vidare ska förvaltningarna eftersträva att rationalisera och effektivisera sin verksamhet och hålla sig inom tilldelad budgetram.

Åtagande	Mål 2021	Utfall	Målpuppfyllnad %
Kostnad för av kommunens subventionerade lokaler skall minska jämfört med föregående år.	minskar	ökar	0
Kommentar Kostnaderna har inte sjunkit jämfört med föregående år, utan i stället ökat med 150 tkr (11 %).			
Kostnader för resor ska inte öka jämfört med 2019.	max 1,7mkr	0,5mkr	171%
Kommentar I totalbeloppet ingår skattefria bilersättningar, resor och hotell. Kostnaderna har fram till Covid-19 varit omkring 2 mkr/år. Sedan 2020 uppgår kostnaderna till 0,5 mkr/år.			

Personal

Strategiska mål
Alla som arbetar i Älvdalens koncern gör det på uppdrag av våra medborgare. Medarbetarna ska ha förutsättningar för att ge medborgarna högsta tänkbara service. Älvdalens kommun är en bra arbetsgivare som skapar trygga arbetsplatser med god arbetsmiljö.

Åtagande	Mål 2021	Utfall	Målpuppfyllnad %
Sjukfrånvaron som andel av den tillgängliga ordinarie arbetstiden.	max 5,5%	7,5%	64%
Kommentar Sjukfrånvaron är fortsatt hög med anledning av Covid-19. Under 2020 och 2021 har den varit över 7 %, 2019 var det under 6 %.			
Nöjd medarbetarindex utifrån medarbetarenkät			
Kommentar Medarbetarundersökningar görs jämna år, så utvärderas inte i år.			
Öka upplevelsen av transparens hos vår personal			
Kommentar Medarbetarundersökningar görs jämna år., så utvärderas inte i år.			
Minska upplevelsen av stress på våra arbetsplatser			
Kommentar Medarbetarundersökningar görs jämna år, så utvärderas inte i år.			

Kvalitet

Strategiska mål
Älvdalens kommun ska alltid hålla en hög kvalitet i sina verksamheter. Kvaliteten i verksamheten utvärderas kontinuerligt via olika typer av nyckeltal och undersökningar.

Åtagande	Mål 2021	Utfall	Målpuppfyllnad %
Våra valda kvalitetsmått utvecklas positivt jämfört med föregående år	ja	ja	
Kommentar Inom äldreomsorgen är målpuppfyllelsen god utifrån brukarbedömningar för hemtjänst och särskilt boende där 96 % är nöjda. Målet är 95 respektive 96 %. Personalkontinuiteten är dock högre (18) än målet på max 14 olika personer som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar. Kundtiden är också lägre än målet om 65 % då den uppgår till 54 %. Inom individ- och familjeomsorg är målen uppnådda bland annat då utredningstiderna både för barn och unga samt för vuxna är kortare än målen. Meritvärde för årskurs 9 ökade till 210,4 från 208,7. Snittet för 2017-2020 var 213,2. Jämfört med föregående år är det alltså en positiv utveckling. Trenden i riket är att meritvärdet ökat varje år sedan 2018. Andelen gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 3 år har ökat till 70,4 % (riket 73,9 %) från 69,2 % (71,5). Snittet för 2017-2020 var 65,4 %. Ökningen för Älvdalens kommun är alltså mindre än inom riket, noterbart är att sedan nyckeltalet infördes 2014 har riket aldrig varit över 72 %, men under pandemiåret ökade andelen som klarar gymnasiet kraftigt.			

Åtagande	Mål 2021	Utfall	Måluppfyllnad %
De flesta av Älvdalens elever går på Mora gymnasium. För de två andra nämndkommunerna sjönk i stället andelen som klarade gymnasiet kraftigt. Många av Älvdalens elever går praktiska program som i större utsträckning fått vara på plats vilket kan vara en tänkbar förklaring till att elever från Älvdalen klarat sig bättre.			

Samlad målanalys

Måluppfyllelsen är generellt sett god under 2021. Av 7 mål är det endast personalmålet som inte nås alls. Detta mäts dock 2021 enbart utifrån sjukfrånvaro, vilken av naturliga skäl är fortsatt hög på grund av Covid-19.

Fyra mål är uppnådda, framför allt gällande kvalitén i verksamheten som har ökat. Bland annat är meritvärden i grundskolan högre och högre andel elever går färdigt gymnasiet.

Målet om en växande kommun anses inte vara fullt uppnått då tillgången till detaljplanerad byggbar mark är begränsat. Arbetet med översiktsplan i Älvdalen har inte heller hunnit prioriteras, på grund av motsvarande arbete i Idre. Många av kommunens befintliga invånare anser att Älvdalen är en bra plats att bo på. Det behövs dock åtgärder för att fler skall kunna bo i kommunen.

Älvdalens kommun vill vara en varm kommun. Det mäts bland annat utifrån att invånarna skall känna möjlighet till insyn och inflytande i kommunens verksamhet. Enligt SCB:s medborgarundersökning 2021 är det endast 29 % som gör det. Arbetet med barnkonventionen fortsätter. Bland annat behöver fler tjänsteutlåtanden beakta barnkonventionen.

2.6.1.2 Uppföljning finansiella mål

Finansiellt mål, Koncernen

Mål	Utfall	Måluppfyllnad %
Under planeringsperioden (2021-2023) ska det genomsnittliga resultatet, i förhållande till skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, uppgå till lägst 2 %	6 %	300 %

Finansiellt mål, Kommunen

Mål	Utfall	Måluppfyllnad %
Under planeringsperioden (2021-2023) ska det genomsnittliga resultatet, i förhållande till skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, uppgå till lägst 2 %	5,5 %	275 %
Kommunens investeringar ska i sin helhet finansieras med egna medel. Egna medel definieras avskrivningar + årets resultat.	226 %	226 %

Koncernens resultat uppgår till 31,5 mkr, medan primärkommunen är 28,8 mkr. Resultaten motsvarar 6,0 % respektive 5,5 % av skatteintäkterna. Primärkommunens investeringar är till 226 % procent finansierade med egna medel, vilket innebär att kommunen kassa har ökat under året. Älvdalen Vatten och Avfall AB:s resultat uppgår till -2,4 mkr. Norra Dalarnas Fastighets AB:s resultat uppgår till +4,2 mkr. Norra Dalarnas Lokaler AB:s resultat uppgår till +0,8 mkr.

2.6.1.3 Avstämning av ägardirektiv

Utöver finansiella mål finns ägardirektiv för respektive bolag. För Norra Dalarnas Lokaler AB och Norra Dalarnas Fastighets AB fastställer ägarbolaget Norra Dalarnas Fastighets- och infrastruktur AB avkastningskrav på respektive bolag. Detta bolag ägs i sin tur av Älvdalens kommun.

Norra Dalarnas Lokaler AB når inte målet om 10 % soliditet. Under 2020 beslutade kommunfullmäktige om en amorteringsplan för bolaget. I kombination med fortsatta överskott leder detta på sikt till att målet kan nås. Att nå målet idag hade krävt ett ökat eget kapital med 20 mkr. Att nå målet kommer ta lång tid, även med beslutad amorteringsplan.

Precis som lokalbolaget så har fastighetsbolaget en positiv trend för soliditeten tack vare goda

resultat och kommer även kommande år uppnå det uppsatta målet. 2021 hade bolaget kunnat sänka sitt eget kapital med 16 mkr och ändå nå målet.

Infrastrukturbolaget innehåller de ovan nämnda bolagen och når sitt mål tack vare fastighetsbolagets starka ställning.

Älvdalen Vatten och Avfall AB:s soliditet sjunker succesivt i takt med stora investeringar och ökad låneskuld. Samtidigt är de juridiska möjligheterna begränsande inom verksamheten att gå med överskott. Kombinerat med stor underhållsskuld och att den statliga finansieringen helt upphört jämfört med när nätet byggdes så minskar soliditeten även framöver.

Under åren 2020-2021 har avfallsverksamheten haft underskott på 2,3 mkr/år. Detta har inneburit att ÄVA har underskott på totalt 4,7 mkr senaste 2 åren och därmed har försämrat sin soliditet. Utöver detta har bolaget ändrat redovisningsprinciper vilket ytterligare minskat det egna kapitalet med 11 mkr och därmed soliditeten med 2,7 % procentenheter, det vill säga i princip en halvering av soliditeten för bolaget.

Under 2021 har avfallsverksamheten lånat ytterligare 5 mkr och lånen uppgår därmed till 15 mkr. Detta lån beror inte på investeringar, utan på att bolagets driftsekonomi inte gått ihop. Till 2022 höjs taxan för en budget i balans, men de underskott och ökade lån som byggts upp kommer inte kunna återställas/amorteras ens med taxehöjningen på 12 % till 2022.

Att nå det beslutade ägardirektivet kommer vara mycket svårt kommande år, speciellt då kommande överskott inom VA kommer redovisas som skuld i stället för eget kapital. Det är därför väsentligt att taxor höjs i takt med kostnaderna och underskott därmed undviks. En allt för låg soliditet innebär en risk för att skattekollektivet behöver finansiera VA- och/eller avfallskollektivet genom aktieägartillskott.

En översyn av ägardirektiven kommer ske under 2022-2023 i samband med kommunkoncernens arbete kring sin ekonomiska ställning och kommande finansiella mål.

Ägardirektiv avseende soliditet (%)	Mål	utfall i år	Utfall fg år
Norra Dalarnas Lokaler AB	10	4,4	4,1
Norra Dalarnas Fastighets AB	30	37,4	36,3
Norra Dalarnas Infrastruktur AB (koncern)	10	18,2	17,2
Älvdalen Vatten och Avfall AB	3,5	2,6	3,4

2.6.2 Ekonomisk ställning

I detta avsnitt presenteras kommunens och kommunkoncernens ekonomiska ställning och utveckling de senaste fem åren. Det sker bland annat utifrån utveckling avseende soliditet, skuldsättning med mera.

2.6.2.1 Eget kapital

Primärkommunens eget kapital har förbättrats från -25 mkr 2012 till 99 mkr vid utgången av 2021. Det motsvarar en ökning med 124 mkr. Förbättringen beror på att den totala pensionsskulden minskar och ackumulerade överskott samt förändrade redovisningsprinciper i primärkommunen.

2021 ökade det egna kapitalet tack vare överskott och i viss mån minskad pensionsförpliktelse. Under 2020 ökade kommunens egna kapital kraftigt då de tidigare inkomsterna för anslutningar till stadsnätet bokfördes direkt mot eget kapital. Detta förbättrade kommunens egna kapital med 17 mkr. Samtidigt innebär detta, allt annat lika, 17 mkr sämre resultat de kommande 15-20 åren då dessa inkomster skulle bokföras som intäkter i resultaträkning för att delvis matchas mot avskrivningskostnaderna.

2021 har ÄVA ändrat redovisningsprinciper, vilket minskat bolagets egna kapital med 11 mkr och i stället ökat skulderna med motsvarande. Detta halverar bolagets soliditet.

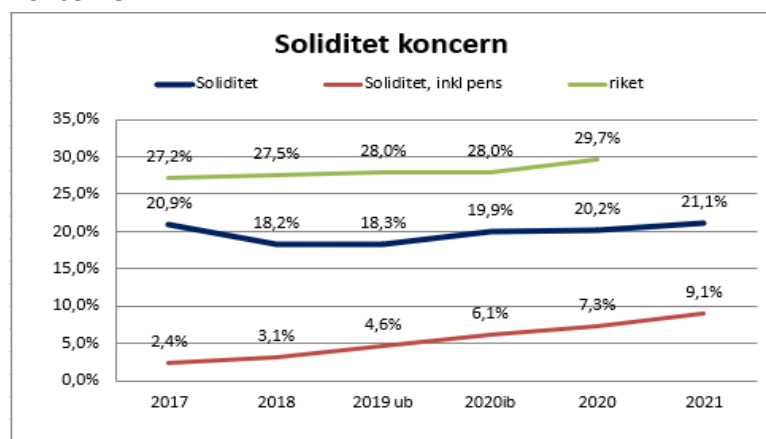
Årets resultat på 28,8 mkr för primärkommunen (31,5 mkr för koncernen) förbättrar det egna kapitalet i koncernen. Framöver är det viktigt att ÄVA inte har ytterligare underskott som minskar bolagets redan låga egna kapital. Vattenverksamhetens resultat kommer bokföras som skuld, men avfallsverksamheten behöver ha minst ett resultat på 0.

Eget kapital (mkr)	2021	2020	2019 justerad	2019	2018	2017
primärkommunen, inklusive ansvarsförbindelse	99	68	57	40	25	10
primärkommunen, exklusive ansvarsförbindelse	253	224	211	195	183	179
Koncernen, inklusive ansvarsförbindelse	116	88	69	52	32	22

2.6.2.2 Soliditet

Soliditet anger hur stor del av tillgångarna som är finansierade med eget kapital. För 2020 anges både ingående värde som skiljer sig för utgående värde 2019. Detta beror på förändring av redovisning av tidigare anslutningsinkomster som redovisas som eget kapital i stället för skuld. Detta innebär en förbättring av soliditeten.

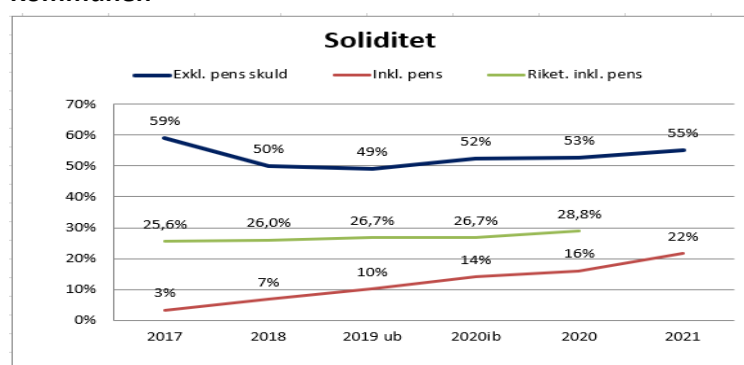
Koncernen

Koncernens soliditet inklusive primärkommunens ansvarsförbindelse för pensionsskulder har ökat på senare år. Men utan ansvarsförbindelsen sjunker den över tid, speciellt totalt sett inom bolagen och i synnerhet för Älvdalen Vatten och Avfall AB. Detta innebär alltså att en allt större andel av kommunkoncernens tillgångar är belånade. Ett VA-kollektiv får normalt sett inte gå med överskott och som följd av de stora investeringarna som till stor del sker med lån kommer koncernens soliditet att påverkas negativt.

Snittkommunkoncernen hade 2020 en soliditet inklusive ansvarsförbindelse på 29,7 % (28,0 %) jämfört med Älvdalens 7,3 %, till 2021 har Älvdalens soliditet ökat till 9,1 %. Ökningen beror framför allt på ett stort överskott i primärkommunen. Koncernens soliditet påverkas negativt med cirka en procentenhet på grund av förändrade redovisningsregler from 2021 inom ÄVA.

Kommunen

För Älvdalens kommun är 22 % av tillgångarna på 458 mkr finansierade med eget kapital, resterande 359 mkr är finansierat med lån, där den absoluta huvuddelen är olika former av pensionsskuld.

Primärkommunens soliditet har varit på stadig uppgång i 10 år inräknat ansvarsförbindelsen. Detta beror på att den succesivt minskar som följd av årliga utbetalningarna, men även på positiva resultat.

Exklusive ansvarsförbindelsen var soliditeten lägre vid utgången av 2019 än tidigare år då resultaten tidigare år inte varit tillräckliga sett till investeringarna. 2020 förbättrades dock soliditeten kraftigt med anledning av att skulden (17 mkr) för anslutningsintäkter i stället bokförs som eget kapital och ett överskott på 12,7 mkr samt att investeringarna har självfinansierats. 2021 ökade soliditeten med 2,6 procentenheter tack vare överskottet på 28,8 mkr.

Trots den kraftiga förstärkningen av soliditeten under senare år är primärkommunens soliditet fortfarande klart lägre än rikets. 2020 minskade skillnaden som följd av förändrade redovisningsprinciper, men under 2021 ökar sannolikt skillnaden då Älvdalens resultat var lägre än snittkommunens.

2.6.2.3 Pensionsskuld

Nedan redogörs för primärkommunens totala pensionsförpliktelser. De kommunala bolagen försäkrar sina respektive pensioner och betalar därmed av dessa löpande. Det innebär att de inte har någon pensionsskuld.

Trots att kommunen löpande betalar ut ca 6,5 mkr/år ur ansvarsförbindelsen minskar den inte med mer än ca 3-5 mkr ett normalt år. Det beror på att den också räknas upp årligen. Den årliga utbetalningen belastar kommunens resultat och likviditet. Den årliga kostnaden motsvarar en skattesats på 22,14 % jämfört med dagens 22,79 % om denna kostnad inte fanns.

Generellt bör pensionsskulden totalt sett minska lite, men samtidigt ökar avsättningen. Denna avsättning har ingen motsvarande tillgång idag och kommer därför att belasta kommunens likviditet på sikt. Jämfört med ansvarsförbindelsen kommer den dock inte att påverka även resultatet.

Den upplupna kostnaden uppstår alltid, men betalas löpande av i mars efterföljande år. Sedan byggs dock en ny upplupen kostnad upp under året. Här kommer det på sikt dock inte finnas någon resultat- eller likviditetsbelastning tidigare intjäning.

Under 2021 har ett förslag kring livslängdsantaganden gjorts av RIPS-kommittén. SKR godkände detta förslag till nya parametrar för livslängden. Detta har inneburit förlängda livslängdsantaganden och därmed ökad pensionsskuld samt ökade kostnader för kommuner och regioner. För Älvdalens del ökade skulden med 7 mkr, en engångskostnad 2021 med nästan 3 mkr och ökade kostnader med nästan 1 mkr/år kommande år.

För en långsiktigt god ekonomisk hushållning bör kommunen finna en lösning på finansieringen av den löpande avsättning som idag sker. Detta genom att ha en motsvarande finansiell tillgång som kan matcha avsättningen alternativt betala av den kostnaden löpande.

Till 2023 börjar ett nytt pensionsavtal gälla inom kommuner detta kommer innebära ökade avsättningar från 4,5 till 6,0 % av löneunderlaget. Detta betyder för Älvdalens del cirka 4,5 mkr i ökade kostnader/år, men kommer att öka pensionerna för kommunens anställda på sikt samt skapa mer förutsägbarhet för kommunens pensionskostnader än nuvarande system.

Pensionsförpliktelser	2021	2020	2019	2018	2017
Avsättning, inklusive löneskatt	43	38	34	30	27
Ansvarsförbindelse, inklusive löneskatt	154	156	155	158	169
Upplupen kostnad	13	12	13	14	14
TOTALT	209	206	202	202	210

2.6.2.4 Investeringar

Primärkommunens investeringar har varit på en hög nivå sedan 2012 med anledning av byggande av stadsnätet.

Sedan 2020 bokförs anslutningsintäkter i driftredovisningen i stället för som investering vilket ökar nettoinvesteringarna. Statsbidragen för utbyggnationen bokförs fortsatt som investeringsinkomster. Det är framför allt dessa två poster som orsaker skillnaden mellan primärkommunens netto- och bruttoinvesteringar.

Under 2020 uppgick bruttoinvesteringen för stadsnätet till ca 14 mkr, 2021 var det 9,6 mkr. Det är den enskilt största anledningen till att investeringsnivåerna sjunkit. På sikt behöver primärkommunens investeringsnivåer ner till nivåer omkring årets resultat (ca 10 mkr). Detta för att kunna använda avskrivningar till att finansiera amortering av pensionsskuld.

Kommunen har en viss underhållsskuld för primärkommunsägda lokaler. Denna skuld på omkring 10 mkr kommer att börja "betalas av" 2021 genom upprustning av Älvdalens utbildningscentrum.

Åren 2017-2020 pågick byggnationen av nya Älvdalsskolan därför har investeringsnivåerna varit högre än normalt inom Norra Dalarnas Lokaler AB.

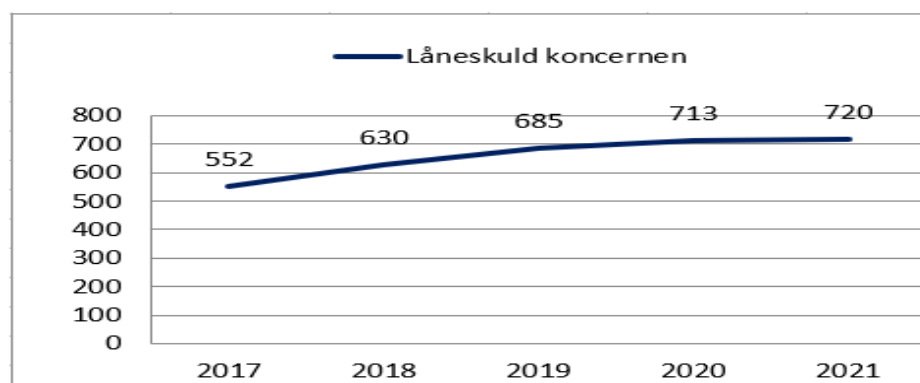
2021 påbörjades byggnation av sju lägenheter i Idre för 14,4 mkr av Norra Dalarnas Fastighets AB. Även 2022 kommer fler lägenheter byggas av bolaget vilket leder till ytterligare 20 mkr i investeringar.

Bruttoinvesteringar (mkr)	2021	2020	2019	2018	2017
Primärkommunen	22,3	24,7	42,3	29,0	23,1
Norra Dalarnas Lokaler AB	3,6	9,2	76,9	147,2	14,0
Norra Dalarnas Fastighets AB	18,1	6,1	21,2	22,3	1,0
Älvdalen Vatten och avfall AB	50,2	65,6	40,3	43,2	28,4
TOTALT	94,2	105,6	180,7	241,7	66,5
Primärkommunen netto	19,9	20,3	27,7	25,2	17,9

2.6.2.5 Låneskuld

Under perioden 2017-2021 har låneskulden ökat med 168 mkr (30 %) och uppgår nu till 720 mkr. Ökningen motsvarar i snitt 5,5 % per år. Merparten av ökningen beror på byggnationen av nya Älvdalsskolan och investeringar inom VA. Låneskuldstillväxten har avtagit något denna 5-årsperiod och är 69 mkr lägre än föregående 5 års period.

Att låneskulden ökar beror på den låga självfinansieringsgraden inom koncernen som varit 38 % under 2017-2021 beräknat på bruttoinvesteringar (totalt 689 mkr). Med investeringsinkomster ökar självfinansieringsgraden något inom koncernen.

Låneskulden kan delas in i avgiftsfinansierad skuld för sådana skulder inom VA som finansieras med VA-taxa, fastigheter och bostäder som hyrs av andra än primärkommunen samt skattefinansierad skuld som avser de skulder som finns inom de kommunala bolagen där kommunen hyr verksamhetsfastighet samt eventuella skulder som primärkommunen har.

Då en relativt stor andel (42%) återfinns inom ÅVA är det en skuld som inte belastar skattekollektivet, men likväl utgör en finansiell risk och belastning för koncernen. Både den totala skulden och ÅVA:s andel av koncernens skulder kommer att öka kommande år.

Nettokoncernskuld följer samma ökande trend, då skuldökningen sker för att öka anläggningstillgångar och inte finansiella tillgångar.

Kommunkoncernens primära långgivare Kommuninvest Ekonomisk förening använder nyckeltalet för bedömning och låneramar. Koncernens lånelimit höjdes 2020 höjd till 215 tkr/invånare. Med 7 000 invånare motsvarar det en skuld på totalt 1 500 mkr. Det taket riskerar att inte räcka 2020-talet ut beroende på framför allt investeringar inom vattenverksamhet.

Nettokoncernskuld		2021	2020	2019	2018	2017
Nettokoncernskuld (mkr)	Älvdalen	1 102	1 072	1 054	983	893
Nettokoncernskuld/invånare (tkr)	Älvdalen	157	152	150	138	126
Nettokoncernskuld/invånare (tkr)	Riket	i.u	93	91	87	83
Placering bland Sveriges kommuner (låg siffra=högre skulder)	Älvdalen	i.u	7	6	8	11

Självfinansieringsgrad (%)	2021	2020	2019	2018	2017
Koncernen	83	61	30	15	44
Kommunen	226	138	62,0	58,0	45,9
Snittkommunen	i.u	90,1	62,9	56,6	78,3

2.6.2.6 Likviditet

Kommunkoncernen

Likviditet har förbättrats under året. Kassen för koncernen uppgår till 51,5 mkr jämfört med 45,1 mkr i början av året. Ökningen beror framför allt på primärkommunens resultat och hög självfinansieringsgrad av investeringar.

Likviditeten inom koncernen styrs till stor del utifrån Älvdalen Vatten och Avfall AB:s investeringsbehov. Övriga juridiska organisationer klarar sin verksamhet utan ny belåning och kan även amortera i vissa fall.

Generellt finns en likviditetsberedskap för att klara den löpande verksamheten och investeringar sker i varierande grad med lånade medel. Under kommande år finns förutsättningar för en bättre samordning av koncernens likvida medel och att därmed begränsa ökningen av låneskulden.

Älvdalen Vatten och Avfall AB

Kassan uppgår per december till 20,7 mkr. Vid början av året uppgick kassan till 24,4 mkr. Minskningen av kassan beror på att investeringar i något mindre mån finansierats med lån. Avfallsverksamheten har under året ökat sina lån med 5 mkr till 15 mkr, lånet beror på att bolaget under 2020-2021 haft ett underskott på 4,6 mkr.

Bolaget befinner sig under kommande år i en investeringstung period och därför behövs en relativt stor likviditetsberedskap.

Norra Dalarnas Lokaler AB

Per december 2021 uppgår kassan till 10,1 mkr. Detta jämfört med 7,0 mkr 2020. Under året

har bolaget amorterat 6 mkr. Det är tidigare än enligt beslutad investeringsplan. Att kassan ökat trots amortering beror på överskott och självfinansieringsgrad på 574 % avseende investeringar. Efter byggnation av ny skola är det också enligt plan att amortering sker framöver.

Norra Dalarnas Fastighets AB

Under 2021 amorterade bolaget 1,8 mkr, trots investeringar på 18 mkr. Kassan har sjunkit till 7,1 mkr jämfört med 10,7 mkr i början av året.

Älvdalens kommun

Kommunens egen kassa har ökat även 2021 och uppgår till 13 mkr. Vid årsskiftet 2020 uppgick primärkommunens kassa till 2,8 mkr och vid årsskiftet 2019 var den -17,0 mkr. Ökningen beror på överskott och självfinansieringsgrad av investeringar på över 200 % under året.

Den kommunala fastighetsavgiften erhålles löpande 12 månader i efterhand vilket gör att kommunens likviditet inte förbättras i takt med den höjda intäkten för detta under 2021. Den positiva likviditetseffekten erhålles först i slutet av 2022.

2021 har kommunens fordringar på staten för olika skatteintäkter ökat med 17,7 mkr (47 %). Under 2022 kommer likviditeten förbättras när dessa fordringar minskar något. För den kommunala fastighetsavgiften kommer dock fordringen på staten att bestå och uppgå till omkring 33 mkr.

2.6.2.7 Kostnadsutveckling

Nettokostnad	2021	2020	2019	2018	2017
Äldreomsorg	143,9	138,9	137,6	132,1	125,7
Individ och familjeomsorg	19,1	21,6	18,6	12,4	14,7
LSS	10,2	9,0	7,8	8,2	9,5
Arbete och integration	4,5	8,1	8,3	5,2	9,6
Övrigt vård- och omsorgsförvaltning	13,0	7,9	11,9	16,0	12,3
Förskola	26,2	25,2	25,6	25,8	26,5
Grundskola	82,7	79,3	76,6	75,2	73,7
Gymnasiesamverkan	46,3	42,6	41,3	36,1	34,5
Elevhälsa	5,0	5,2	4,9	4,9	5,8
Fritids	6,5	5,9	5,9	6,1	5,7
Övrigt barn och utbildning, bland annat måltider	34,2	33,8	19,8	31,2	31,0
Kultur och fritid	25,4	25,2	25,0	25,5	23,7
Övrig samhällsutveckling	32,4	35,5	37,8	42,1	52,9
Gemensam verksamhet	35,5	34,8	32,0	26,6	25,1
Politik	5,6	5,7	5,9	8,4	9,1
TOTALT	489,4	478,7	459,0	456,6	460,0

I sammanställningen ovan ingår samtliga kostnader inklusive avskrivningar och internränta, men inte faktiska pensionskostnader utan schablonpåslag för sociala avgifter och pensioner.

2018 skatteväxlades kollektivtrafiken vilket sänkte kommunens kostnader med 6 mkr och skatteintäkterna med motsvarande. Ovan syns den minskade kostnaden under "övrig samhällsutveckling".

Kommunens enskilt största kostnad är personalkostnader. Dessa uppgick till 350 mkr 2021, en ökning med 17 mkr (5,1 %) jämfört med 2020. Personalkostnaderna sjönk dock till 2020 med 4 mkr på grund av ökad sjukfrånvaro som följd av Covid. Med andra ord var en större ökning väntad.

2017-2019 var sjuklönekostnaderna exklusive sociala avgifter cirka 4 mkr/år. 2020-2021 uppgår de till 6,2 respektive 5,9 mkr. Staten har dock delvis kompenserat för detta genom intäkter på 5,1 respektive 3,1 mkr 2020-2021.

Åren 2017-2019 uppgick personalkostnaderna till omkring 336 mkr. Den uteblivna ökningen de åren berodde på minskade personalkostnader för flyktingmottagandet.

En annan stor kostnad är lokaler. Dessa hyrs till allra största del inom koncernen. 2021 uppgick kostnaderna till 75 mkr. En minskning med 2,7 mkr jämfört med 2020 som beror på uppsagda lokaler. De senaste fem åren har lokalkostnaderna varit stabila, trots byggnation av nya Älvdalsskolan. Detta då andra lokaler, framför allt kopplade till flyktingmottagandet, sagts upp.

2021 jämfört med 2020 har nettokostnaden för verksamheterna ökat med 2,0 %. Detta är långsammare än 2020 då nettokostnaderna ökade med 4,3 %. Nettokostnaden 2019 var dock 10 mkr lägre på grund av en extraordinär intäkt. Nettokostnadsökningen rensat för detta var alltså omkring 2 % även 2020.

Äldreomsorg är den klart största verksamheten. Under perioden 2017-2021 har också antalet äldre ökat vilket inneburit ökade kostnader med 18 mkr/14 % (omkring 3,5 %/år). 2020 ökade kostnaderna inom äldreomsorgen mycket marginellt och vägdes till stor del över av ökade statsbidrag inom området, men 2021 har kostnadsutvecklingen varit hög (3,6 %). Från och med 2021 erhåller kommunerna statsbidraget "Säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer" (totalt 4 mkr). Dessa 4 mkr redovisas som ett generellt statsbidrag och innebär därmed en ökad nettokostnad inom äldreomsorgen i Älvdalen.

Av de större verksamheterna (de över 20 mkr) har dock gymnasiet och IFO ökat sina kostnader mest senaste 5 åren med 28 % (10,8 mkr) respektive 29 % (4,4 mkr) och med över 6 % per år i båda fallen.

För IFO beror kostnadsökningen på en samhällsutveckling med fler placeringar och ökade kostnader för ekonomiskt bistånd. Älvdalen har fortfarande relativt låga kostnader för verksamheten. Dock finns en betydande risk för kostnadsökningar inom verksamheten på grund av ökad arbetslöshet samt utifrån ungas mående och eventuell ökad social oro på grund av Covid-19. Under 2021 har dock kostnaderna sjunkit och vissa placeringskostnader har upphört helt.

Grundskolans kostnadsökning jämfört med 2017-2018 beror framförallt på ökade lokalkostnader för nya Älvdalsskolan. Under 2021 ökade kostnaderna med 8,6 % inom grundskolan, då framför allt personalkostnaderna som ökade med 7 % (3,9 mkr).

2019 var kostnaden för "övrigt barn och utbildning" låg pga. ett bidrag på 10,0 mkr.

Gymnasiesamverkans kostnader har ökat för flera av dess verksamheter, bland annat för vuxenutbildning. Även ökat antal elever på gymnasiet för Älvdalens del har inneburit kostnadsökningar. Sedan HT 2020 har kommunen cirka 30 elever (13 % fler) mer i gymnasieskolan än 2017-2018. Samtidigt är flera av programmen på Mora Gymnasium dyrare än riksnittet, vilket bland annat beror på ett stort programutbud. Programutbudet har också ökat under HT 2021 med starten av internationäl baccalaureate (IB). Utöver det väljer många elever i Älvdalen dyra program, framför allt på Älvdalens utbildningscentrum.

Generellt har de riktade statsbidragen till skola, omsorg och vård ökat under denna period. Detta ökar kostnaden. Nettokostnaden ökar dock inte då intäkterna täcker upp för kostnadsökningar. Generella statsbidrag ökar dock verksamheternas nettokostnad, exempelvis stadsbidraget på 4 mdkr "Säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer".

Samtidigt är det viktigt när statsbidragen upphör att verksamheten klarar av att ställa om till tidigare ambitions- och bemanningsnivå. Denna problematik blev tydlig efter åren 2015-2017 när verksamheten för mottagande av nyanlända skulle sänka sina kostnader i takt med att statsbidragen upphörde. Exempelvis upphörde ett hyresavtal från den tiden först år 2020. Under 2022 upphör vissa mindre statsbidrag, men verksamheten fortsätter inom vissa områden.

Rörelsens kostnader	2021	2020	2019	2018	2017
Älvdalens kommun	611,3	592,9	583,1	594,2	579,2
Norra Dalarnas Lokaler AB	50,8	49,2	45,7	49,2	43,3
Norra Dalarnas Fastighets AB	59,7	58,8	58,5	60,7	57,2
Älvdalens Vatten och Avfall AB	61,5	57,4	53,4	54,7	50,1
Verksamhetens nettokostnad, inklusive finansnetto (koncern)	492,2	474,5	461,5	466,1	461,0

Bilden ovan för koncernen är inte justerad för koncerninterna kostnader. Det innebär till exempel att ökade kostnader för avskrivningar inom lokalbolaget, som i sin tur faktureras kommunen i form av hyreskostnad för kommun ingår hos båda. Det kan ge en överskattning av koncernens kostnadsutveckling. Skillnaden för primärkommunen mot bilden ovan är att intäkter **inte** ingår i rörelsens kostnader, vilket det gör i verksamhetens nettokostnad.

Koncernen

Under 2021 har koncernens nettokostnad ökat med 17,7 mkr (3,7 %), jämfört med 2020 då koncernens kostnader ökade med 13 mkr (2,8 %). 2019 ändrade koncernen redovisningsprinciper, vilket ökade intäkterna med cirka 10,5 mkr. Utöver det erhöll kommunen en extraordinär intäkt på 10 mkr.

Norra Dalarnas Lokaler AB

Bolagets kostnader har ökat med 3,2 %. Det beror framför allt på en ökning av taxebundna kostnader såsom VA och el.

Avskrivningskostnaderna har ökat från 5,6 till 12,9 mkr mellan 2017 och 2021, vilket framför allt beror på bygget av nya Älvdalsskolan. 2021 var kostnadsutvecklingen låg inom detta område.

Jämfört med 2019 har reparations- och underhållskostnaderna ökat från 5,7 mkr till 8,5 mkr 2021. Det är på denna nivå kostnaderna var 2020 och förväntas vara framöver.

Norra Dalarnas Fastighets AB

Bolagets kostnader har ökat med endast 1,5 % (0,9 mkr) jämfört med 2020. Reparations- och underhållskostnader har minskat med 1,7 mkr (22%), medan övriga lokal- och fastighetskostnader ökat med motsvarande. Personalkostnaderna har ökat med 3 %.

Älvdalen Vatten och Avfall AB

Kostnaderna har ökat inom flera områden. Sedan 2017 har kostnaderna ökat med 23 % och 11,4 mkr. Jämfört med 2020 har kostnaderna ökat med 7 %. Den snabba kostnadsutvecklingen förväntas fortsätta kommande år och därmed kräva fortsatta taxehöjningar för en budget i balans.

2.6.2.8 Budgetföljsamhet

Förvaltningarna inkl. kap. kostnader (Mkr)	Avvikelse 2021	Utfall 2021	Budget 2021	Avvikelse 2020	Utfall 2020	Budget 2020
Älvdalens kommun	18,8	28,8	10,0	2,9	12,7	9,8
Varav Finansförvaltningen	11,4	518,3	507,0	3,6	491,3	487,7
Varav Vård- och omsorgsförvaltningen	-0,3	-187,1	-186,8	-4,5	-178,7	-174,2
Varav Barn- och utbildningsförvaltningen	-0,5	-138,7	-138,0	-0,2	-133,3	-133,1
Varav Service- och utvecklingsförvaltningen	9,0	-80,6	-89,6	8,7	-83,1	-91,8
Varav Kommundirektören	1,7	-12,4	-14,2	0,0	-12,9	-12,9
Varav Kommunstyrelsen	-2,6	-68,2	-65,6	-5,0	-68,2	-63,2
Varav Kommunfullmäktige	0,1	-2,7	-2,8	0,3	-2,5	-2,8
Norra Dalarnas Infrastruktur AB	0,2	0,2	0,0	0,4	1,4	1,0
Norra Dalarnas Lokaler AB	-0,3	0,8	1,1	-4,5	1,4	5,9
Norra Dalarnas Fastighets AB	3,3	4,2	0,9	3,0	5,5	2,5
Älvdalen Vatten och Avfall AB	-2,5	-2,4	0,1	0,0	0,3*	0,3

Tabellen ovan redogör för respektive juridisk enhets budgetavvikelse för året och föregående år. För primärkommunen redogörs också för respektive förvaltning samt kommunfullmäktige, kommunstyrelsen (Räddningstjänsten och Gymnasiesamverkan). Under avsnittet driftredovisning kan du läsa mer om respektive förvaltning samt underliggande enheters budgetföljsamhet. Avsnittets syfte är att visa hur väl budgetstyrningen i kommunkoncernen fungerar och hur verksamheten anpassar sig till förändrade förutsättningar. Generellt sett har budgetföljsamheten på senare år blivit bättre, men den största anledningen till detta är de budgettillskott som skett till de enheter som har underskott.

Under 2000-talet har det endast skett en gång (2019) att förvaltningar och nämnder totalt sett höll sin budget. Då var orsaken en jämförelsestörande intäkt på 10 mkr. 2021 finns ingen enskild motsvarande händelse.

Med ökade demografiska utmaningar ökar vikten av att effektivisera verksamheten och hitta nya arbetssätt, samt få till ytterligare ökad samsyn inom kommunkoncernen kring prioritering av ekonomiska resurser.

Förvaltningarna har under 2021 erhållit statlig kompensation för sjuklönekostnader. Den totala summan uppgår till 3,1 mkr. För vissa verksamheter har därmed sjukfrånvaro bidragit positivt till resultatet då sjuklönekostnaden täcks, men någon vikarie inte behövs. Medan det för andra trots statliga stöd kan ha inneburit högre kostnader än vanligt.

Totalt sett var överskottet i verksamheterna 7,4 mkr 2021, detta jämfört med ett underskott på -0,7 mkr 2020.

Finansförvaltningens positiva budgetavvikelse ökade till 11,4 mkr, vilket är en följd av gynnsam skatteutveckling.

Lokalbolaget har en mindre negativ budgetavvikelse, trots att intäkterna var nästan 2 mkr högre än budgeterat. Orsaken var ökade underhålls- och taxebundna kostnader.

Fastighetsbolaget har en relativt stor positiv budgetavvikelse vilket framför allt beror på ökade intäkter.

ÄVA har en negativ budgetavvikelse. Ur ett styrperspektiv är det svårt att sänka kostnaderna under året då stora delar av kostnaderna är fasta. Flera kostnader har också ökat, bland annat energi- och bränslepriser. Det är ökade taxor som är lösningen på bolagets underskott och avfallstaxan höjs till 2022 vilket kommer att i alla fall minska budgetunderskottet 2023.

2.6.2.9 Prognossäkerhet

I detta avsnitt redogörs för hur väl prognoserna stämmer i förhållande till årets utfall. Allt för stora avvikelser mellan prognostiserade avvikelser och faktiska avvikelse kan leda till felaktiga beslut om åtgärder under året.

Per april var prognosen för årets resultat för primärkommunen +15,5 mkr, jämfört med budget om +10,0 mkr. Vid delårsbokslutet per augusti var prognosen att årets resultat skulle uppgå till +17,8 mkr, det slutliga utfallet blev +28,8 mkr.

Generellt har förvaltningarna klart bättre resultat än prognoserna och så även Finansförvaltningen. 25/26 enheter och samtliga gemensamma verksamheter såsom Gymnasiet, Brandkåren, Överförmyndaren, IT och Upphandlingen har bättre utfall än prognostiserat. Detta tyder på en för stor försiktighet i prognosarbetet och eventuella oklarheter om prognosernas syften. Detta kommer att ses över till 2022, bland annat med reviderade riktlinjer för ekonomistyrning

Det är viktigt för ekonomistyrningen och för att rätt beslut ska fattas att prognossäkerheten är hög. Träffsäkra prognoser skapar också bättre förutsättningar för god budgetföljsamhet efterföljande år då budgeten för nästa år i viss mån baseras på prognoser och analyser under innevarande år.

Älvdalen Vatten och avfall AB har ett något sämre resultat än prognostiserat, medan övriga bolag har bättre resultat än prognostiserat. Bolagen har generellt relativt förutsägbara kostnader och intäkter, vilket gör att förutsättningarna för säkra prognoser är relativt goda. En del kostnader såsom underhåll kan också i viss mån planeras utifrån ekonomiska förutsättningar.

I tabellen nedan har några justeringar gjorts:

1. Prognoserna är justerad för ersättning för sjuklönekostnader. Förvaltningarna prognostiserade under 2021 exklusive denna kompensation. Denna kompensation prognostiserades i stället centralt för samtliga under kommunstyrelsen.

Ersättning från Försäkringskassan uppgår till 1,5 mkr, 1,2 mkr respektive 0,4 mkr för Vård- och omsorg-, Barn- och utbildning- respektive Service- och utvecklingsförvaltningen.

2. I denna sammanställning återfinns budgeten för kapitalkostnader under Finansförvaltningen, då förvaltningarna erhåller budget utifrån faktiskt utfall. Därmed kan ingen budgetavvikelse uppstå hos dem. Avvikelsen uppstår i stället hos Finansförvaltningen, där avskrivningar också prognostiseras.

3. Brandkåren Norra Dalarna hade till slut ett underskott på -136 tkr, men vid beräkningstillfället var resultatet +47 tkr.

Förvaltning/bolag	Justerad prognostiserad budgetavvikelse per april	Justerad prognostiserad budgetavvikelse per augusti	Avvikelse helår	Budget
Kommunfullmäktige	0,0	0,0	0,1	2,8
Kommunstyrelsen	-1,1	-2,5	-2,6	65,6
Varav Gymnasiesamverkan	0,0	-2,5	-1,6	44,7
Varav Brandkåren Norra Dalarna	0,0	0,0	0,0*	16,0
Kommundirektören	0,0	0,8	1,7	14,0
Vård- och omsorgsförvaltningen	0,5	-3,7	-0,3	186,0
Barn- och utbildningsförvaltningen	-4,2	-1,6	-0,5	135,5

Service- och utvecklingsförvaltningen	1,9	5,4	9,0	73,6
Finansförvaltningen	8,4	9,4	11,4	-487,3
TOTALT	5,5	7,8	18,8	10,0
Älvdalen Vatten och Avfall AB	i.u	-1,6	-2,5	0,1
Norra Dalarnas Lokaler AB	-0,6	-0,6	-0,3	1,1
Norra Dalarnas Fastighets AB	-0,5	1,1	3,3	0,9
TOTALT Koncernen	4,4	6,7	19,3	12,1

2.6.2.10 Slutsatser ekonomisk ställning

Samtliga 3 finansiella mål nås för året och det med stor marginal. Detta tack vare primärkommunens resultat på 28,8 mkr. 2021 har ekonomiskt sett varit gynnsamt för Älvdalens kommun, precis som för många andra kommuner. Ökade statsbidrag och exceptionellt hög skattetillväxt på 6,2 % (30,6 mkr) har lett till ett resultat på 28,8 mkr i kommunen och 31,5 mkr i koncernen. Kommunernas totala resultat 2021 är 46 mdkr (35 mdkr 2020), vilket motsvarar 7,1 (5,7) % av skatter och statsbidrag, för Älvdalen är motsvarande 5,5 % (2,6 %).

Sett över 5 årsperioden 2017-2021 uppgår primärkommunens resultat till 2,2 % av de totala skatteintäkterna för perioden. Detta är i nivå med det finansiella målet om 2 %. Årets goda resultat visar också på vikten av att undvika underskott då resultatet tydliggör hur stora överskott som krävs för att täcka tidigare relativt små underskott och på så sätt nå ett snitt på 2 % över tid. Större överskott möjliggör att kostnadsökningar kan hanteras utan kostnadssänkande åtgärder i verksamheten och/eller sänkta finansiella ambitioner. Det skapar därmed stabilare förutsättningar för verksamheterna som erhåller en jämn budgetutveckling, oavsett konjunktursvängningar.

Soliditeten för koncernen har stärkts till 9,1 (7,3) % och till 21,7 (16,0) % för primärkommunen. Låneskulden i koncernen har endast ökat med 7,4 mkr (1 %) trots genomförda investeringar på 90,7 mkr. Samtidigt har likvida medel ökat med 6,4 mkr, det vill säga inom koncernen har lånen framför allt ökat för att likvida medel har ökat.

Förvaltningar och nämnder har på senare år fått stora budgettillskott för att inte behöva genomföra åtgärder för budget i balans, men också för satsningar. Till 2021 ökade nettobudgeten för förvaltningarna med 19 mkr (4,0 %), året innan med 17,5 mkr (3,8 %). 2022 ökar budgeten med ytterligare 20 mkr (4,2 %) utöver löneökningar 2022, Detta trots budgetöverskott med 7,4 mkr 2021.

Norra Dalarnas lokaler AB och Älvdalen Vatten och Avfall AB når inte den i ägardirektivet beslutade nivån på soliditet. För lokalbolaget förbättras soliditeten succesivt årligen i takt med amorteringar och överskott, men att gå från dagens 4,4 % till 10 % kommer ta bortåt 10 år. Älvdalen Vatten och avfall AB:s soliditet är svår att höja, men skulle kunna genomföras med kommande överskott för att kompensera för de underskott som varit på senare år. Detta skulle dock kräva relativt stora taxehöjningar utöver de som redan aviserats. Taxehöjningarna skulle behöva uppgå till omkring 5% per år kommande 10+ år.

2.7 Balanskravsresultat

Balanskravet är kommunallagens regelverk för att kommuner skall ha en ekonomi i balans där intäkterna överstiger kostnaderna. Vid ett negativt balanskravsresultat så skall det underskottet återställas inom tre år, vilket bland annat Älvdalens kommun gjort för 2017.

En reservering till resultatutjämningsreserven kan göras vid överskott för att användas vid underskott, sådana beslut fattas av kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige har 2021 beslutat om reviderade riktlinjer för god ekonomisk hushållning och däri ingår riktlinjer för resultatutjämningsreserven, bland annat regleras när reservering får ske och hur stor reserven får vara.

2.7.1 Balanskravsutredning

Mkr	2021	2020	2019	2018	2017
Årets resultat enligt resultaträkningen	28,8	12,6	12,2	3,4	-5,5
Avgår: samtliga relationsvinster	0	0	0	0	0
Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0	0	0
Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0	0	0
orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	0	0	0	0
Återföring av orealiserade vinster och fluster i värdepapper	0	0	0	0	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	28,8	12,7	12,2	3,4	-5,5
Medel till resultatutjämningsreserv	-16,4	-7,7	-7,4	0	0
Medel från resultatutjämningsreserv	0	0	0	0	0
Årets balanskravsresultat	12,4	4,9	4,8	3,4	-5,5
Balanskravsresultat från tidigare år	0	0	-2,1	-5,5	0,0
Summa	12,4	4,9	2,7	-2,1	-5,5
Balanskravsresultat att reglera	0	0	0	-2,1	-5,5

2018-2019 återställdes det negativa balanskravsresultatet från 2017. 2019-2020 har kommunen kunnat avsätta 7,4 mkr respektive 7,7 mkr i resultatutjämningsreserv (RUR). Det totala ingående beloppet uppgår därmed till 15,1 mkr. För 2021 avsätts ytterligare 16,4 mkr och därmed finns 31,5 mkr i RUR:en.

Syftet med RUR är att kunna täcka upp eventuella underskott som beror på minskade skatteintäkter. Enligt både kommunallagens förarbeten och kommunens egna riktlinjer kan medel ur RUR disponeras när skatteintäkterna växer långsammare än snittet för de senaste 10 åren.

Riktlinjer för ett tak i avsättningen samt hur mycket som får disponeras har tagits fram och beslutats av kommunfullmäktige 2021. Bland annat har kommunen nu ett tak för reserven på 6 % av skatteintäkterna, vilket för närvarande motsvarar 31,5 mkr. Därför avsätts inte ytterligare 8,4 mkr som de externa reglerna hade tillåtit. Orsaken till taket är att inte allt för stor del av det egna kapitalet, som resultatutjämningsreserven är en del av, inte ska förbrukas i en lågkonjunktur.

Under 2021 har en statlig utredning gjorts om "*God kommunal hushållning*", i den föreslås bland annat resultatutjämningsreserven ersättas med en resultatreserv. För denna föreslås ett tak på 5 % av skatteintäkterna. Om medel får föras från resultatutjämningsreserv till resultatreserven samt hur disponering ur denna får ske, är i dagsläget inte klarlagt.

2.8 Väsentliga personalförhållanden

2.8.1 Personalstatistik

Antalet tillsvidareanställda		2021	2020	2019	2018	2017
Antal	Älvdalens kommun	542	532	524	548	
Varav kvinnor %	Älvdalens kommun	88,7	88,5	87,4	87,6	
Antal	Norra Dalarnas Fastighets AB	34	33			
Varav kvinnor %	Norra Dalarnas Fastighets AB	51	52			
Antal	Älvdalens Vatten och Avfall AB	88	93	89	87	
Varav kvinnor %	Älvdalens Vatten och Avfall AB	22	25	24	21	

Antal	Brandkåren Norra Dalarna	283	299	293		
Varav kvinnor %	Brandkåren Norra Dalarna	14				
Antal	TOTALT	947	957			
Varav kvinnor %	TOTALT	59				

Norra Dalarnas Fastighets AB har 35 anställda, men motsvarande 27 årsarbetare faktureras till Norra Dalarnas Lokaler AB.

Älvdalen Vatten och Avfall AB har inga anställda, utan köper tjänster av Norra Dalarnas Vatten och Avfall AB (NODAVA). Siffran avser samtliga anställda inom NODAVA.

Älvdalens kommun står för 24 % av Brandkåren Norra Dalarnas kostnader, men ovan avser totalt antal anställda.

Antalet arbetade timmar och årsarbetare	2021	2020	2019	2018
Totalt	1 001 354	971 264	976 070	1 288 505
Antal årsarbetare	589	571	574	622
Norra Dalarnas Fastighets AB	35	36	37	40
Älvdalen Vatten och Avfall AB	91	95	94	92
Brandkåren Norra Dalarna	Ingen uppgift	53	49	
TOTALT Koncernen		755	754	

Fördelning av sysselsättningsgrad, antal medarbetare

Anställningsform		100%	75-99%	-74%	per kön
Tillsvidareanställda	Kvinnor	57	29	4	89
	Män	9	2	1	11
Visstidsanställda	Kvinnor	34	18	16	68
	Män	21	3	7	32

Åldersfördelning

Åldersfördelning tillsvidareanställda	% Kvinnor	% Män	% Samtliga
20-29 år	5	1	6
30-39 år	15	4	19
40-49 år	24	3	27
50-59 år	29	3	32
60 år och över	15	1	16

Medelålder

Anställningsform	Kön	Medelålder
Tillsvidareanställda	Kvinnor	47
	Män	44,2
Visstidsanställda	Kvinnor	40,6
	Män	48,1

Medellön

Anställningsform	Kvinnor	Män
Tillsvidareanställda	31 700	34 224
Visstidsanställda	27 799	28 577

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har varit hög under året vilket till stor del kan förklaras med covid 19 situationen, där medarbetare dels varit sjuka, dels varit hemma vid symptom. Jämfört med 2020 har sjukfrånvaron sänkts bland kvinnor men inte män.

Av medarbetare med långtidssjukfrånvaron (60 dagar eller fler) ser det ut så här:

Kvinnor 89 % (21 675,5 timmar)

Män 11 % (2 589,9 timmar)

Av den totala sjukfrånvaron uppgår långtidssjukfrånvaron till 27,0 %, vilket är lägre än 2020 då den uppgick till 29,3 %.

Sjukfrånvaro totalt

Kön	2021	2020	2019	2018
Kvinnor	8,1	8,5	6,2	6,7
Män	4,8	4,8	3,1	3,1
Totalt	7,5	7,9	5,7	6,1

Sjukfrånvaro per åldersgrupp

Åldersgrupper	Sjukfrånvaro totalt
- 29 år	5,3
30-49 år	6,8
50 år-	9,0

Sjukfrånvaro per förvaltning

Förvaltning	2021	2020
Vård- och omsorgsförvaltningen	9,0	9,4
Barn- och utbildningsförvaltningen	8,2	7,8
Service- och utvecklingsförvaltningen	5,0	6,3
Kommundirektörsförvaltningen	1,3	3,0

2.8.2 Personalekonomi

Förvaltning	Förändring 2021 jmf 2020 (%)	Förändring 2021 jmf 2020 (mkr)	Utfall 2021	Utfall 2020	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Kommundirektören	2,7	0,3	11,6	11,3	10,6	8,4	8,6
Vård- och omsorg	5,7	8,6	159,4	150,9	155,4	162,5	160,7
Barn- och utbildning	4,2	4,4	110,8	106,4	104,3	105,3	109,8
Service- och utveckling	1,7	0,9	53,5	52,6	50,2	46,6	45,2
Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige	4,9	0,1	3,2	3,0	4,0	3,8	5,3
Finans	50,1	3,8	11,3	7,5	11,3	9,4	6,0
Totalt	5,5	18,2	349,8	331,6	335,7	336,1	335,6

Alla förvaltningar är justerade för organisationsförändringen 2019, räddningstjänsten ingår inte för något år.

Övergripande

Generellt är den största orsaken till både ökade och minskade personalkostnader statlig medfinansiering samt ökat antal anställda inom speciellt vård och skola. 2021 erhöll kommunen 3,1 mkr (2020 5,1 mkr) i statsbidrag som ej ingår ovan som kompensation för ökade sjuklönekostnader med anledning av Corona.

Kommundirektör

Kostnaderna har ökat jämfört med 2020 inom 2/3 enheter. Ekonomienheten var inte fullbemannad 2021, men hade högre bemanning än 2020. Trots ökade personalkostnader hade förvaltningen en positiv avvikelse mot sin personalbudget med 0,6 mkr.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Personalkostnaderna ökade med 8,6 mkr (5,7 %) jämfört med 2020, dock var kostnaderna då ovanligt låga. I ett längre perspektiv är kostnadsökningen inte avvikande.

Procentuellt sett ökade Individ- och familjeomsorg sina kostnader mest med 2,5 mkr (34 %). Orsakerna var nytillsättningar för ett mer proaktivt arbetssätt för att förhindra placeringar och statsbidragsfinansierade anställningar.

Även hemtjänsten ökade sina personalkostnader med 2,5 mkr (6 %). Där var orsakerna framför allt ökat antal beviljade hemtjänststimmar, speciellt för brukare med mycket hemtjänst.

Hälso-sjukvården ökade sina personalkostnader kraftigt med 2,3 mkr (21 %). Orsakerna är bland annat Covid-19 relaterade, men även förändrade arbetssätt inom regionens sjukvård som innebär en ökad belastning på kommunens sjukvård.

Arbete och integration ökade sina personalkostnader med 1,0 mkr (10 %), bland annat för att ge fler möjlighet till sommarjobb.

Särskilt boende minskade sina personalkostnader marginellt (-0,2 mkr). Det berodde på färre brukare framför allt i Idre och Särna. Tallbackens särskilda boende ökade personalkostnaderna med 3,8 %.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Förvaltningens personalkostnader ökade med 4,2 % (4,4 mkr). Den stora orsaken var grundskolan som står för 54 % av lönekostnaderna. Grundskolorna ökade sina personalkostnader med totalt 3,9 mkr (6,9 %). Kostnaderna ökade dock bara med 1 % till 2020, så i viss mån var en extra stor ökning väntad. Större delen av den ökningen beror på särskild undervisningsgrupp, fler elevassistenter än budgeterat under våren samt en överenskommelse om avslut av anställning.

Inom förskolan ökade personalkostnader med 2,2 %, vilket är något mer än snitt i inom kommunen. Det beror på en satsning på löner för förskolepersonalen. I ett längre perspektiv har personalkostnaderna inom förskolan ökat långsamt. Sjukavdragen ökade bland annat med nästan 70 % till 2020, vilket minskar kostnaderna med ca 1 mkr. Nivån på sjukfrånvaron är ungefär densamma 2021 som 2020.

Service- och utvecklingsförvaltningen

Förvaltningens personalkostnader ökade med 0,9 mkr (1,7 %). Samhällsenheten var den enhet som ökade sina personalkostnader mest 1,4 mkr (10 %). Orsaken är flera nyrekryteringar under 2021. Personalkostnaderna för Näringsliv sjönk inom enheten med -0,3 mkr (20 %).

Kultur- och fritidsenheten minskade sina personalkostnader med -0,3 mkr (-3 %), orsaken var att simhallen i Älvdalen var stängd under perioder på grund av covid. Då tillsattes inte vissa tjänster.

Bemanningsenheten sänkte sina personalkostnader med 0,5 mkr (5%). Orsaken är svårigheter att rekrytera bemanningsundersköterskor.

Finans

Kostnadsökningen till 2021 orsakades av en översyn av livslängdsantagandena för kommunernas och regionernas pensionsskulder. Detta skapade en engångskostnad för Älvdalens kommun på 3 mkr.

2.9 Förväntad utveckling

Vård- och omsorgsförvaltningen

Behovet av särskilda boendeplatser i Älvdalen har ökat. Det innebär att befintliga trygghetslägenheter på Tallbacken kommer att behöva omvandlas till särskilt boende under de närmaste åren. Sex till åtta platser planeras under första halvåret 2022. På sikt innebär detta att trygghetsplatser endast kan erbjudas i Idre. Detta behöver utredas närmare då den samlade bilden är att trygghetsplatser och seniorboende minskar trycket på särskilt boende. Det innebär också en möjlighet för kommunen att samla hemtjänstbehovet centralt och på så sätt minska kostnaderna (se Äldreomsorgsplanen 2019-2030).

Vi ser fortsatt ökat behov av hemtjänst då allt mer omfattande insatser förskjuts från slutenvård till hemtjänsten. Detta är en konstaterad trend som kommer att fortsätta då allt fler och fler äldre väljer att bo kvar i sitt ordinära boende.

Nära vård är en primärvårdsreform som innebär att allt fler hälso-sjukvårds och rehabiliteringsinsatser förs över till kommunen och medför ökade kompetenskrav. Utbildningar för vårdbiträden och undersköterskor som finansieras via statsbidrag pågår och ytterligare är planerade.

Projektet *Heltidsresan* som har målet heltid som norm har uppstart i februari 2022. Detta arbete kommer att påverka hela bemanningsprocessen och målet är att på ett så optimalt sätt som möjligt förlägga arbetstiden så att medarbetarna håller ett helt yrkesliv och samtidigt använda kompetensen på rätt sätt samt minska andelen timanställda vikarier. Detta arbete ska också leda till att kommunen blir en mer attraktiv arbetsgivare för att kunna behålla och rekrytera medarbetare och på sikt påverka befolkningsutvecklingen positivt.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Covid-19 pandemin har inneburit minskad kontinuitet i undervisningen och verksamheten i stort på grund av sjukfrånvaro bland barn/elever och medarbetare. Detta kommer att fortsätta påverka verksamheten ett bra tag framöver. Vad vi fått skjuta på och vad vi behöver ta igen är några av de frågor vi behöver kartlägga framöver.

Enligt SCB:s prognos kommer antalet barn i grundskoleålder minska med cirka 65 barn (9%) fram till 2027 och förväntas sedan vara omkring 680 barn. Detta kommer kräva en omställning. Anpassningar behöver genomföras och gruppernas storlek behöver diskuteras. Små enheter kostar mer än större enheter. Ökat samarbete mellan de små enheterna bör leda till ökad likvärdighet och minskad kostnad.

Den nya läroplanen och skollagen innebär att fler lärare i moderna språk behöver rekryteras vilket är en utmaning. En partsgemensam grupp arbetar med åtgärder för att förbättra kompetensförsörjningen. Det är viktigt att arbeta med nuläge och önskat läge samt ta fram aktiviteter för bättre kompetensförsörjning. Detta arbete beräknas vara klart i mars 2022.

Vad gäller skolutveckling kommer fokus vara på *Samverkan för Bästa Skola* i samarbete med Skolverket och Högskolan Dalarna. Syftet med detta arbete är att öka elevernas måluppfyllelse.

Ledningsorganisationen kommer att förändras. Skolan kommer att ha rektorer och skolenhetschefer.

Framåt fortsätter arbetet med fokusområdena normer, värden och språkutveckling inom förskolorna. Där används bland annat kunskaper som förskolorna inhämtade vid utbildningen läsluft. Utbildningen ledde till insikter och kunskap inom dessa områden för all personal.

Förskolan påverkas av hur många barn som föds 2022-2024 samt inflyttning av barnfamiljer till Älvdalen. Enligt SCB:s senaste prognoser kommer antalet barn 0-5 år vara stabilt omkring 360

barn även kommande år.

Om det betänkande om elevhälsan som nu finns hos Regeringen blir verklighet under 2022 kommer elevhälsan att behöva utöka sin bemanning.

Service- och utvecklingsförvaltningen

Projektet på Norra Dalarnas Löneservice fortsätter med införandet av digitala anställningsavtal fortsätter hela år 2022. För att få hela processen digital krävs ett tillgängligt e-arkiv då digitalt underskrivna anställningsavtal måste kunna arkiveras på ett säkert sätt.

Samhällsenheten inför nytt ärendehanteringssystem med påföljande digitalisering av bygglovsprocessen och antal bygglov förväntas fortsätta öka. Den fördjupade översiktsplanen för Idre, Idre Fjäll, Idre Himmelfjäll och Fjätersvålen går upp för antagande i juni och en ny VA-plan ska påbörjas.

På Kultur- och fritidsenheten har genomfört upphandling av gemensamt system och webb. Nu väntar implementering av system och rutiner. När Dalabiblioteken sjösätts upphör Ovansiljans bibliotek i sin nuvarande form.

I början av januari 2022 öppnas simhallen i Idre.

Kommunen kan komma att få ett lagstadgat uppdrag för det brottsförebyggande arbetet. Det kommer att kräva en del planering, organisering och resurser. Kommunerna har tillsammans med Polismyndigheten en central roll i det brottsförebyggande arbetet och kan bidra med viktiga insatser inom ramen för bland annat socialtjänsten och skolan. Lagen planeras träda i kraft 1 januari 2023.

Kostenheten kommer under 2022 att digitalisera sin egenkontroll. Det kommer att ge ett snabbare och säkrare arbete med kontrollen av den mat som produceras. Möjligheterna till återsökning vid kvalitetsbrister och uppföljning förenklas avsevärt.

Administrativa- och bemanningsenheten äger E-arkiv och processen kring det. Här behöver en genomlysning kring processer, struktur och systematik göras för att komma i gång och nyttja E-arkivet effektivt. 2022 delas enheten i en Administrativenhet och en Bemanningenhet.

Gymnasiesamverkan

Mora gymnasium är ett attraktivt gymnasium för eleverna från vårt samverkansområde. Antalet elever till gymnasiet ökar de närmaste åren och då framför allt från Mora kommun. Söktrycket på många av yrkesutbildningarna är högt. Det finns ändå en stor utmaning i att fortsätta vara attraktiva så att eleverna fortsätter att i hög grad välja Mora gymnasium som sitt förstahandsval.

Utbildningsdepartementet har pausat utredningen gällande landets Riksidrottsgymnasier, RIG och Nationell idrottsutbildning, NIU så nu fortsätter processen som vanligt kring ansökan om utbildningar i väntan på att utredningen ska tas upp igen. Till läsåret 22/23 har gymnasienämnden beviljats fyra årsplatser till NIU, skidskytte.

Mora gymnasium har relativt hög andel lärare som är behöriga men kompetensbristen kommer att göra sig gällande även här. Gymnasienämnden behöver vara i framkant vad gäller god arbetsmiljö för att behålla våra nuvarande lärare men även för att attrahera nya. Gymnasiets lokaler, framför allt huvudbyggnaden, är en utmaning då de inte är ändamålsenliga eller anpassade till dagens pedagogik. Det påverkar arbetsmiljön för både medarbetare och elever.

Vuxenutbildningens roll i kompetensförsörjningen är avgörande och det pågår flera strategiska arbeten på förvaltningen. Vi vill öka kännedomen om vuxenutbildningen, skapa forum för att fånga upp kompetensbehov samt utveckla kombinationsutbildningar för elever som går på SFI, svenska för invandrare med olika yrkesutbildningar.

Älvdalen Vatten och Avfall AB

VA försörjningen i Älvdalen liksom i alla andra kommuner har många utmaningar. Några av de största är:

- VA anläggningen är gammal och ofta byggd efter andra krav än dagens
- Klimatförändringar gör skyfall mer vanligt förekommande vilket kan överbelasta dagvatten och spillvattennätet
- Nya krav avseende återföring av näringsämnen från slam
- Nya krav avseende dimensionering av reningsverk
- Skydd av vattentillgångar från andra intressenter (gruvindustri, skogsindustri, jordbruk med flera)
- Finansiering

Älvdalen har, utöver det, en stor utmaning med en snabb exploatering i och omkring Idre. Utbyggnaden i områden såsom Himmelfjäll, Idrefjäll och Fjätervålen ställer stora krav på uppdimensionering av vattenverk, reningsverk och ledningsnät.

Framåt kommer en förändring i insamlingssystemen troligtvis att ske då insamling av förpackningar sannolikt i huvudsak kommer att ske fastighetsnära inom några år. Det kommer med all sannolikhet att påverka även insamlingen av mat- och restavfall. Under slutet av 2021 publicerades en remiss kring denna fråga som innebär att kommunerna ska ta över insamlingen från hushåll och från verksamheter som är samlokaliserade med hushåll i flerbostadshus. Kommunen kommer sannolikt att lämna yttrande kring denna fråga under 2022. Under 2022 kommer den särskilda insamlingen av returpapper att driftsättas enligt det nya insamlingsansvaret.

Fortsatta arbetsinsatser kommer att ske för att öka materialåtervinningen, öka andel avfall till återbruk samt få verksamheter och hushåll att minska avfallsmängderna. Uppföljning av återbruksavtal slutförs under 2022.

2023 kommer Sveriges kommuner att bli ansvariga för att behandla allt bygg- och rivningsavfall som inte har producerats i en yrkesmässig verksamhet. Idag tar ÄVA emot en mindre mängd men 2023 kan kommuner inte neka större mängder. Detta kommer att belasta taxekollektivet.

Norra Dalarnas Lokaler AB

Under året har det varit små förändringar i uthyrning av lokaler. Vi ser nu långsiktighet hos hyresgästerna på i stort samtliga objekt vilket ger goda planeringsförutsättningar. Arbetet med att ta ifatt underhållsskulden pågår och beräknas pågå under överblickbar tid.

Större kommande investeringar är projektering av en ny tullstation, det kommande behovet av en ny förskola i Älvdalens kyrkby samt värmeanläggningen på Strandskolan i Idre som

prioriteras upp då simhallen kommit att öppna på nytt och kräver mer av anläggningen.

Norra Dalarnas Fastighets AB

Trycket på hyreslägenheter är stort i hela kommunen. Bostadsmarknaden i Älvdalen står inför ett antal utmaningar då en åldrande befolkning ska tas omhand parallellt med en ökad profilering som destinationsort med en stor marknad för fritidsboende. Det ger oss en utmaning att se till att det finns viss rörlighet på bostadsmarknaden så att allmänhetens behov kan tillgodoses samtidigt som prisutvecklingen på egna hem stiger kraftigt.

Ett arbete har påbörjats för att inventera och byta ut gammal utrustning i våra storkök. Arbetet kommer vara pågående under ett antal år framöver.

2.9.1 Förväntad ekonomisk utveckling

Kommun	2021	2022	2023	2024
Årets resultat (mkr)	28,8	12,0	10,7	10,9
Skatteintäkter, totalt (mkr)	525	533	540	551
Nettoinvesteringar (mkr)	19,9	17,5	19,3	15,0
Pensionsförpliktelser (mkr)	212,0	208,7	205,2	203,1
Självfinansieringsgrad investeringar (%)	226	160	139	179

Under 2022 kommer kommunens driftresultat att överstiga det finansiella målet om 2 % överskott av skatteintäkterna, för att därefter 2023-2024 uppgå till målet om 2 %.

Förvaltningar och nämnder har på senare år fått stora budgettillskott för att inte behöva genomföra åtgärder för budget i balans, men också för satsningar. Till 2021 ökade nettobudgeten för förvaltningarna med 19 mkr (4,0 %). Det kan jämföras med året innan då det ökade med 17,5 mkr (3,8 %). 2022 ökar budgeten med ytterligare 20 mkr (4,2 %). Detta sker trots budgetöverskott med 7,4 mkr 2021 och det bör skapa goda förutsättningar för en god budgetföljsamhet. De finansiella målen bör därmed kunna uppnås, förutsatt att skatteutvecklingen följer nuvarande prognoser, och samtidigt bör den verksamhetsmässiga måluppfyllelsen höjas.

På längre sikt blir kommunens stora utmaning att klara äldreomsorgens utveckling med fler äldre. Kommunens äldreomsorgsplan visar på ökade behov av äldreomsorg och de kostnaderna som detta innebär ryms inte inom budgetramen som gäller från 2024. Här kommer det krävas statliga satsningar och nya arbetssätt i kommunsverige.

Koncernens låneskuld är redan idag hög, 2020 var den sjunde högsta bland Sveriges 290 kommuner. Skuld tillväxten kommer fortsätta vara hög under minst 10 år till, framför allt med anledning av stora investeringar inom VA. VA verksamheten får enligt lag inte gå med överskott, vilket ytterligare försvårar möjligheterna att begränsa låneskuldsökningen. Höga investeringsnivåer leder till ökade kapitalkostnader, vilket i sin tur kräver taxehöjningar för en budget i balans. Under kommande år behöver VA-taxan därmed höjas med omkring 5%/år.

De åtgärder som också kan vidtas är att öka den externa finansieringen av koncernens investeringar, vilket kommunen strävar efter genom bland annat att teckna exploateringsavtal.

Utöver dessa åtgärder behöver koncernens investeringar prioriteras tydligare, vilket kommer ske med hjälp av en 10 årsplan för koncernens ekonomiska ställning. Denna plan tas fram under 2022.

3 Finansiella rapporter

3.1 Resultaträkning

Tkr	Not	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020, justerad	Koncernen 2020
Verksamhetens intäkter	2	113 414	109 440	200 226	195 041	197 729
Verksamhetens kostnader	3, 4, 5	-595 101	-577 470	-641 113	-621 619	-621 619
Avskrivningar och nedskrivningar	6	-16 180	-15 395	-46 690	-44 615	-44 615
Verksamhetens nettokostnader		-497 867	-483 424	-487 577	-471 193	-468 505
Skatteintäkter	7	325 750	311 779	325 750	311 779	311 779
Generella statsbidrag och utjämning	8	199 333	182 688	199 333	182 688	182 688
Verksamhetens resultat		27 216	11 043	37 506	23 274	25 962
Finansiella intäkter	9	2 407	2 829	419	1 093	1 093
Finansiella kostnader	10	-812	-1 195	-6 414	-7 086	-7 086
Resultat efter finansiella poster		28 812	12 677	31 511	17 281	19 969
Extraordinära poster	11	0	0	0	0	0
Årets resultat		28 812	12 677	31 511	17 281	19 969

*2020 är justerad med anledning av förändrade redovisningsprinciper inom VA-verksamheten. För mer info se not 30.

3.2 Balansräkning

Koncernens anläggningstillgångar fortsätter att öka i takt med att investeringarna överstiger avskrivningar. Resultatet inom koncernen är inte högt nog för att finansiera dessa investeringar, vilket leder till ökade skulder. Jämfört med 2020 har dock lån från banker endast ökat med 7 mkr. Den största ökningen avseende långfristiga skulder är i stället att anslutningsavgifterna i balansräkningen ökat med 17 mkr netto.

Även de kortfristiga skulderna har ökat kraftigt, men det beror på ändrade redovisningsprinciper inom VA där ackumulerade överskott redovisas som skuld i stället för eget kapital. Även som skuld skapar detta dock en ekonomisk buffert för bolaget vid underskott då skulden minskar vid underskott.

Tkr	Not	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020, justerad	Koncernen 2020
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
Immateriella anläggningstillgångar	12	0	0	390	405	405
Materiella anläggningstillgångar						
- Mark, byggnader och tekniska anläggningar	13	89 812	86 870	851 076	835 978	835 978
- Maskiner och inventarier	14	103 469	96 283	147 278	140 692	140 692
- Pågående nyanläggningar och förskott	15	8 383	15 478	124 594	106 106	106 106
Finansiella anläggningstillgångar	16	108 728	108 023	11 759	11 165	11 165
Summa anläggningstillgångar		310 392	306 654	1 135 098	1 094 346	1 094 346
Omsättningstillgångar						
Förråd & exploateringsfastigheter	17	2 101	600	2 283	743	743
Fordringar	18	93 244	72 898	81 581	63 747	63 747
Kortfristiga placeringar	19	794	795	4 094	1 408	1 408
Kassa och bank	20	51 545	45 169	55 998	46 823	46 823
Summa omsättningstillgångar		147 684	119 462	143 957	112 721	112 721
SUMMA TILLGÅNGAR		458 075	426 116	1 279 055	1 207 067	1 207 067
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Eget kapital						
Årets resultat		28 812	12 677	31 511	17 281	19 969
Resultatutjämningsreserv		31 500	15 127	31 500	15 127	15 127
Övrigt eget kapital		192 670	196 366	206 566	205 567	208 684
Summa eget kapital	21	252 981	224 170	269 577	237 975	243 780
Avsättningar						
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	22	43 025	38 358	43 969	39 099	39 099
Andra avsättningar	23			1 600	1 779	1 779
Summa avsättningar		43 025	38 358	45 568	40 879	40 879
Skulder						
Långfristiga skulder	24	15 917	14 603	825 461	799 906	799 906
Kortfristiga skulder	25	146 152	148 986	138 449	128 308	122 503
Summa skulder		162 069	163 589	963 910	928 214	922 409
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		458 075	426 116	1 279 055	1 207 067	1 207 067
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER						
Ansvarsförbindelser						
- Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna	26	153 591	155 948	153 591	155 948	155 948
- Övriga ansvarsförbindelser	27	719 820	712 620			
SUMMA PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER		873 411	868 568	153 591	155 948	155 948

*2020 är justerad med anledning av förändrade redovisningsprinciper inom VA-verksamheten. För mer info se not 30.

3.3 Kassaflödesanalys

2021 har kommunkoncernen upparbetat 86 mkr från verksamheten före förändring av rörelsekapitalet. Detta kan användas till investeringar, amortering eller att öka kassan. De faktiska bruttoinvesteringarna uppgick till cirka 94 mkr. Dock erhöll koncernen investeringsbidrag (2,4 mkr) och anslutningsavgifter, vilket innebär att kassaflödet från investeringsverksamheten uppgick till -63 mkr. Kommunkoncernen har därmed till över 100 % kunnat finansiera sina investeringar med egna medel, till stor del tack vare ökade anslutningsavgifter.

Koncernen har både ökat lånen (ÄVA) och amorterat (Lokal- och Fastighetsbolaget). ÄVA har även amorterat ett lån på cirka 10 mkr inom VA-utbyggnad till en entreprenör.

För primärkommunen är kassaflödet endast +6,4 mkr trots att medel från verksamheten uppgår till 52 mkr och investeringsverksamheten -20,5 mkr. Detta beror på att skattefordringar på staten ökat med ca 16 mkr.

Tkr	Not	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020, justerad	Koncernen 2020
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Årets resultat		28 812	12 677	31 511	17 281	19 969
Justering för ej likviditetspåverkande poster	28	22 746	18 304	57 146	61 748	64 865
Poster som redovisas i annan sektion	29	0	-2	-2 686	-615	-615
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		51 558	30 979	85 971	78 415	84 220
Ökning(-)/Minskning(+) av periodiserade anslutningsavgifter		0	0	-1 277	-875	-875
Ökning(-)/Minskning(+) av kortfristiga fordringar		-20 346	10 088	-17 835	9 648	9 648
Ökning (-)/Minskning(+) av förråd och exploateringsfastigheter		-1 501	-520	-1 540	-529	-529
Ökning(+)/Minskning(-) av kortfristiga skulder		-2 834	1 382	10 141	-9 590	-15 395
Kassaflöde från den löpande verksamheten		26 877	41 928	75 460	77 068	77 068
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Investering i materiella anläggningstillgångar		-22 298	-24 213	-93 710	-105 676	-105 676
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		107	0	107	0	0
Erhållna Investeringsbidrag		2 395	4 443	2 395	4 443	4 443
Förändring skuld anslutningsavgifter		0	0	28 493	16 856	16 856
Investering i finansiella anläggningstillgångar		-705	0	-930	0	0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0	3 200	336	4 219	4 219
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-20 502	-16 571	-63 310	-80 158	-80 158
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN						
Nyupptagna lån		0	0	15 000	37 753	37 753
Amortering av långfristiga skulder		0	0	-17 975	-10 100	-10 100
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		0	0	-2 975	27 653	27 653
Årets kassaflöde		6 376	25 358	9 175	24 563	24 563
Likvida medel vid årets början		45 169	19 811	46 823	22 260	22 260
Likvida medel vid årets slut		51 545	45 169	55 998	46 823	46 823

3.4 Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Regelverk

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning, vilket innebär att

- intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunerna och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- fordringar har tagits upp till de belopp varmed de ska beräknas inflyta.
- tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges.
- periodisering av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.
- från och med 2020 upprättas förvaltningsberättelsen enligt RKR R15.

Sammanställd redovisning

I den kommunala koncernen ingår de helägda bolagen Norra Dalarnas Fastighets och Infrastruktur AB, Norra Dalarnas Fastighets AB, Norra Dalarnas Lokaler AB samt Älvdalens Vatten och Avfall AB. I enlighet med rekommendation R16, sammanställda räkenskaper, från Rådet för kommunal redovisning har kommunen valt att inte ta med Nodava AB i sin koncernredovisning utifrån att bolagets verksamhet är av obetydlig omfattning för kommunen.

Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Konsolideringen innebär att kommunens och företagens räkenskaper sammanförs efter eliminering av alla koncerninterna mellanhavanden och att endast de ägda andelarna av räkenskaperna har tagits med.

Stiftelsen Idre fjäll ingår inte i de sammanställda räkenskaperna då kommunen inte direkt påverkas av stiftelsen ekonomi. En inkludering i de sammanställda räkenskaperna skulle sannolikt heller inte ge en rättvisande bild om kommunens ekonomiska ställning.

Brandkåren Norra Dalarnas resultat är beräknat på ett överskott (+47 tkr). Efter årsredovisningens upprättade har det framkommit att resultatet i stället blev -136 tkr. Skillnaden är 183 tkr, varav 24 % (44 tkr) skall belasta Älvdalens kommun. Detta innebär att kommunen borde haft motsvarande skuld till Brandkåren Norra Dalarna och därmed en ökad kostnad.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster särredovisas, när dessa förekommer, i not till respektive post i resultaträkningen och/eller i kassaflödesrapporten. Individuell bedömning görs vad som är jämförelsestörande, men generellt rör det sig om poster som är sällan förekommande, verksamhetsfrämmande och överstiger 1 mkr.

Intäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR R2 intäkter. Investeringsbidrag och gatukostnadsersättningar som erhållits från och med 2016 tas upp som förutbetalda intäkter, redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod. Investeringsbidrag och gatukostnadsersättningar som inkommit före 2016 redovisas bland anläggningstillgångar, från dess redovisas de som skulder.

Anslutningsintäkter som kommunen erhållit innan 2020 bokfördes under 2020 om från långfristiga skulder till eget kapital. Motsvarande intäkter bokförs från och med 2020 som intäkter vartefter de faktureras. Rekommendationen är att även i de fall kunden valt avbetalning bokföra hela beloppet som intäkt när avtalet är tecknat. Påverkan för kommunens ekonomiska ställning är oväsentlig med anledning av detta avsteg.

Kommunalskatten har periodiserats enligt rekommendation R2 från RKR. Det innebär att kommunen i bokslutet 2021 har bokfört den definitiva slutavräkningen för 2020 samt en preliminär slutavräkning för 2021. Avräkningen baseras på SKR:s decemberprognos.

Anläggningstillgångar

Med anläggningstillgång menas tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk och som förväntas ge ekonomiska fördelar eller servicepotential. Med stadigvarande bruk menas en nyttjandeperiod på mer än tre år. Anskaffningsvärdet för en anläggningstillgång utgörs av inköpspris och kostnader för att få tillgången på plats och skick för att nyttjas för sitt skick. Sådana kostnader kan vara iordningsställande av plats, leverans, installation, konsulttjänster eller lagfart. Även kostnader för återställande ska ingå. Värdet på tillgången ska vara väsentligt och uppgå till minst 1/2 prisbasbelopp, för 2021 motsvarande 23 800 kronor. Kostnader som inte ska ingå är indirekta kostnader eller kostnader för provkörning/intrimning. Investeringsbidrag och anslutningsavgifter får inte räknas av anskaffningsvärdet utan tas upp som förutbetalda intäkter och periodiseras över anläggningarnas nyttjandeperioder. Följande avskrivningstider används normalt i kommunen, 3, 10, 15, 20, 25, 33 och 50 år.

Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet. För tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten gör inga avskrivningar. Från och med 2017 är komponentavskrivning införd.

Omsättningstillgångar

Exploateringsfastigheter redovisas som omsättningstillgång from 2020.

Pensioner

Förpliktelser för pensionsåtagande för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS17. Pensionsåtagande för de företag som ingår i koncernen redovisas enligt BFN K3.

Leasingavtal

Samtliga leasingavtal för kommunen och kommunala bolagen klassificeras som operationella. Kontrakt med en leasingtid överstigande tre år finns, men även dessa har klassificerats som operationella.

Skulder

I de sammanställda räkenskaperna följer kommunen inte RKR:s rekommendation R7 gällande klassificering av lån. Lån som förfaller inom 12 månader från bokslutstillfället skall klassificeras som kortfristig om ingen överenskommelse har nåtts kring förlängning av lånet. I samma rekommendation anges också att "en skuld anses vara långfristig om kommunen har för avsikt att refinansiera skulden långfristig". Älvdalens kommun klassificerar samtliga lån som långfristiga, oavsett om en överenskommelse gjorts om refinansiering. Bakgrunden är att det bättre anser beskriva lånets karaktär då koncernens låneskuld inte kommer att amorteras i närtid.

Semesterlöneskuld avser intjänade men ej uttagna semesterdagar vid bokslutstillfället, en förändring av skulden bokförs som skuld och påverkar resultatmässigt inte verksamheterna. Skuld för okompenserad övertid samt skuld till timanställda har också bokats upp som skuld.

Förändrade redovisningsprinciper inom koncern

Sedan årsredovisning 2021 har Älvdalen Vatten och Avfall AB ändrat redovisningsprinciper avseende överskott inom VA-verksamheten. Kommunkoncernen gör därmed motsvarande förändring i sina sammanställda räkenskaper. Från och med 2021 bokförs samtliga överskott som skuld till VA-kollektivet. Eventuella kommande underskott bokförs därmed som en minskad skuld. Under not 30 finns en sammanställning kring hur detta påverkar resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalysen. Dessa rapporter har för 2020 en justeringskolumn som visar hur 2020-års räkenskaper hade redovisats med de redovisningsprinciper som gäller from 2021.

Not 2 Verksamhetens intäkter	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020 justerad	Koncernen 2020
Försäljningsintäkter	657	703	657	703	703
Taxor och avgifter	32 476	29 806	85 989	78 605	81 293
Hyror och arrenden	19 850	19 376	48 418	47 683	47 683
Bidrag och kostnadsersättningar från staten	45 806	47 349	45 806	47 349	47 349
Övriga bidrag	3 458	2 589	4 775	3 658	3 658
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	8 802	8 142	8 563	7 979	7 979
Övriga verksamhetsintäkter	2 363	1 474	6 018	9 063	9 063
Summa	113 414	109 440	200 226	195 041	197 729

Not 3 Verksamhetens kostnader	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Lämnade bidrag	12 268	12 500	12 268	12 500
Köp av huvudverksamhet	86 638	89 938	80 163	90 541
Personalkostnader exklusive pensionskostnader	320 903	306 651	351 865	335 903
Pensionskostnader	29 336	25 574	29 923	27 647
Lokal- och markhyror	75 064	77 848	5 764	14 322
Övriga främmande tjänster och inhyrd personal	23 247	21 761	44 696	21 761
Förbrukningsinventarier o -material	20 243	18 790	37 497	18 790
Övriga verksamhetskostnader	27 402	24 408	77 591	98 508
Bolagsskatt			1 346	1 647
Summa	595 101	577 470	641 113	621 619

Not 4 Total kostnad för räkenskapsrevision

Kostnaderna för räkenskapsrevision avser kostnader för granskning av bokföring, delårsrapport samt årsredovisning för räkenskapsåret 2021. Den totala kostnaden för revision uppgår till 751 tkr. Grunduppdraget på 333 tkr innefattar årsbokslut, delårsbokslut och samtlig administration. Av detta bedöms ca 175 tkr avse den finansiella revisionen.

Not 5 Leasingavgifter	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Framtida minimileasingavgifter förfaller enligt följande:				
Inom 1 år	1 567	2 153	7 156	4 903
Senare än 1 år men inom 5 år	1 857	2 327	13 128	9 338
Senare än 5 år			13 690	15 107
Summa	3 424	4 480	33 974	29 347

Inom kommunkoncernen finns ett fåtal avtal som är längre än 5 år, men inte ingår i sammanställningen ovan. De flesta av dessa avtal finns inom koncernen. I redovisningen för avtal över 5 år ingår endast hyresavtal för Norra Dalarnas Fastighets AB.

Not 6 Avskrivningar och nedskrivningar	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Avskrivning immateriella tillgångar			69	64
Avskrivning byggnader och anläggningar	4 620	4 632	30 018	28 896
Avskrivning maskiner och inventarier	11 560	10 763	16 604	15 655

Nedskrivning byggnader och anläggningar				
Summa	16 180	15 395	46 690	44 615

Not 7 Skatteintäkter	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Preliminär kommunalskatt	316 548	318 544	316 548	318 544
Preliminär slutavräkning innevarande år	8 040	-5 026	8 040	-5 026
Slutavräkningsdifferens föregående år	1 162	-1 739	1 162	-1 739
Summa	325 750	311 779	325 750	311 779

Not 8 Generella statsbidrag och utjämning	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Inkomstutjämning	97 724	94 062	97 724	94 062
Strukturbidrag	15 200	15 190	15 200	15 190
Regleringsbidrag/avgift	20 913	7 196	20 913	7 196
Kostnadsutjämning	42 345	41 288	42 345	41 288
Utjämning LSS	-11 747	-13 236	-11 747	-13 236
Kommunal fastighetsavgift	30 160	23 123	30 160	23 123
Generella statsbidrag från staten	4 740	15 065	4 740	15 065
Summa	199 334	182 688	199 334	182 688

Not 9 Finansiella intäkter	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Ränteintäkter	171	152	298	511
Kommunal borgensavgift	2 118	2 095		
Övriga finansiella intäkter	118	582	121	582
Summa	2 407	2 829	419	1 093

Not 10 Finansiella kostnader	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Räntekostnader på lån	0	0	5 573	5 867
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättningar	651	982	668	982
Övriga finansiella kostnader	161	213	173	236
Summa	812	1 195	6 414	7 086

Not 11 Extraordinära poster

Inga extraordinära poster under 2020-2021.

Not 12 Immateriella anläggningstillgångar	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Ingående anskaffningsvärde			1 072	1 120
Inköp			69	0
Försäljningar				
Utrangeringar				-48
Överföringar				
Utgående anskaffningsvärde			1 141	1 072
Ingående ack. avskrivningar			-666	-603

Försäljningar				
Utrangeringar				
Överföringar				
Omklassificeringar			-15	
Årets avskrivningar			-69	-64
Utgående ack. avskrivningar			-751	-666
Ingående ack. nedskrivningar				
Försäljningar				
Utrangeringar				
Överföringar				
Årets nedskrivningar/återföringar				
Utgående ack. nedskrivningar			0	0
Utgående bokfört värde			390	405
Genomsnittlig avskrivningstid (år)				

Not 13 Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Ingående anskaffningsvärde	271 035	264 127	1 149 206	1 109 377
Inköp	7 947	5 767	17 935	20 310
Försäljningar	-107	0	-107	0
Utrangeringar	-803	0	-6 450	-2 908
Omklassificerat	-925		-827	
Erhållna bidrag	0	0	-112	
Överföringar från pågående arbete	1 452	1 141	32 767	22 427
Utgående anskaffningsvärde	278 599	271 035	1 192 412	1 149 206
Ingående ack. avskrivningar	-184 165	-179 533	-311 441	-283 065
Försäljningar	0	0		0
Utrangeringar	0	0	1 911	521
Årets avskrivningar	-4 623	-4 632	-30 020	-28 896
Utgående ack. Avskrivningar	-188 787	-184 165	-339 549	-311 441
Ingående ack. nedskrivningar	0	0	-1 787	-1 787
Försäljningar	0	0	0	0
Utrangeringar	0	0	0	0
Årets nedskrivningar/återföringar	0	0	0	0
Utgående ack. nedskrivningar	0	0	-1 787	-1 787
Utgående redovisat värde	89 812	86 870	851 076	835 978
Genomsnittlig avskrivningstid, exklusive mark (år)	24,22	24,37		

Not 14 Maskiner och inventarier

Kommunen 2021

Kommunen 2020

Koncernen 2021

Koncernen 2020

Ingående anskaffningsvärde	207 430	152 517	282 940	227 238
Inköp	8 034	8 881	9 641	9 478
Försäljningar	0	0	0	0
Utrangeringar	-26	0	-76	-458
Omklassificerat	-1 225	0	-1 225	0
Överföringar från pågående arbete	11 960	46 032	14 822	46 681
Utgående anskaffningsvärde	226 174	207 430	306 103	282 940
Ingående ack. avskrivningar	-111 148	-100 384	-142 249	-126 875
Försäljningar	0			0
Utrangeringar	0		25	281
Årets avskrivningar	-11 557	-10 763	-16 601	-15 655
Utgående ack. avskrivningar	-122 705	-111 148	-158 825	-142 249
Utgående redovisat värde	103 469	96 283	147 278	140 692
Genomsnittlig avskrivningstid (år)	11,28	10,93		

Not 15 Pågående arbeten	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Ingående anskaffningsvärde	15 478	53 086	106 106	99 327
Årets nedlagda kostnader	6 317	9 565	66 177	75 888
Överföringar till Immateriella anläggningstillgångar	0	0	0	0
Överföringar till Mark, byggnader och tekniska anläggningar	-1 452	-1 141	-32 767	-22 427
Överföringar till Maskiner och inventarier	-11 960	-46 032	-14 822	-46 681
Omklassificeringar	0	0	-99	0
Utgående anskaffningsvärde	8 383	15 478	124 594	106 106

Not 16 Finansiella anläggningstillgångar	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Aktier	98 154	98 154	6 007	5 782
Andelar	1 198	493	1 698	993
Särskilt insatskapital	1 199	1 199	1 199	1 199
Utlämnade lån	8 168	8 168	191	192
Grundfondskapital	10	10	10	10
Uppskjuten skattefordran	0	0	2 654	2 989
Summa	108 728	108 023	11 759	11 165

Not 17 Förråd, lager och exploateringsfastigheter	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Tomter för försäljning	2 022	518	2 022	518
Förråd och lager	79	82	261	225
Summa	2 101	600	2 283	743

Not 18 Fordringar	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Kundfordringar	3 404	5 975	11 243	7 835
Statsbidragsfordringar och kostnadsersättningar	11 932	14 108	11 932	14 108

Fordran kommunal fastighetsavgift	32 652	24 926	32 652	24 926
Kommunalskattefordringar	8 040	0	8 040	0
Övriga kortfristiga fordringar	9 106	4 859	9 670	9 747
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	28 109	23 030	8 045	7 130
Summa	93 244	72 898	81 581	63 747

Not 19 Kortfristiga placeringar	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Kortfristiga placeringar	794	795	4 094	1 408
Summa	794	795	4 094	1 408

Not 20 Kassa och bank	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Kontantkassa	24	28	24	28
Bank och plusgiro	51 520	45 141	55 974	46 795
Summa	51 545	45 169	55 998	46 823

Not 21 Eget kapital	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020 justerad	Koncernen 2020
Årets resultat	28 812	12 677	31 511	17 281	19 969
Resultatutjämningsreserv	15 127	7 395	15 127	7 395	7 395
Årets förändring av resultatutjämningsreserv	16 373	7 732	16 373	7 732	7 732
Övrigt eget kapital	192 670	196 366	206 566	205 567	208 684
Summa eget kapital	252 981	224 170	269 577	237 975	243 780
Avsättningar inom eget kapital enligt beslut av kommunfullmäktige					
KF 2020-05-11 Resultatutjämningsreserv 2019-12-31	7 395	7 395	7 395	7 395	7 395
KF 2021-05-03 Resultatutjämningsreserv 2020-12-31	7 732	7 732	7 732	7 732	7 732
KF 2022-05-02 Resultatutjämningsreserv 2021-12-31	16 373		16 373		
Utgående saldo Resultatutjämningsreserv	31 500	15 127	31 500	15 127	15 127

Not 22 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Pensionsbehållning	511	506	511	506
Förmånsbestämd ålderspension	29 901	26 286	30 388	26 663
Särskild avtalspension	2	2	275	221
Efterlevandepension	420	469	420	469
PA-KL pensioner	3 738	3 606	3 738	3 606
Visstidspensioner till förtroendevalda	52	0	52	0
Summa pensioner	34 625	30 869	35 385	31 466
Löneskatt	8 400	7 489	8 584	7 634
Summa avsatt till pensioner	43 025	38 358	43 969	39 099

Förändringar under året;				
Ingående avsättningar	38 358	34 403	39 099	34 736
Nyintjänad pension	2 684	2 113	2 847	2 441
Årets utbetalningar	-934	-915	-934	-915
Ränte- och basbeloppsuppräknig	490	982	490	982
Ändring av försäkringstekniska grunder	1 749		1 749	0
Övrig post	-234	440	-234	440
Intjänad PA-KL		563	0	563
Byte av tryggande			0	0
Förändring av löneskatt	911	772	951	852
Utgående avsättning för pensioner	43 025	38 358	43 968	39 099
Överskottsfondens värde	1 016	748	1 016	748
Övriga upplysningar avseende pensioner				
Pensionsskuldens aktualiseringsgrad (%)	99	99		
Antal anställda med rätt till visstidspension				
Antal förtroendevalda med rätt till visstidspension enligt PBF				
Antal förtroendevalda med rätt till omställningsstöd enligt OPF-KL				
Aktualiseringsgrad är den andel av personakterna för anställd personal som är uppdaterad med avseende på tidigare pensionsgrundande anställningar.				

Not 23 Andra avsättningar	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Uppskjuten skatt	0	0	1 600	1 779
Summa	0	0	1 600	1 779

Not 24 Långfristiga skulder	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Långfristig upplåning i banker och kreditinstitut	0	0	720 247	713 219
Förutbetalda intäkter anslutningsavgifter	0	0	84 978	57 763
Förutbetalda intäkter offentliga investeringsbidrag	15 917	14 603	15 917	14 603
Övriga långfristiga skulder	0	0	4 318	14 321
Summa	15 917	14 603	825 461	799 906

Not 25 Kortfristiga skulder	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020 justerad	Koncernen 2020
Leverantörsskulder	24 493	23 625	22 902	24 365	22 031
Personalens skatter, avgifter och löneavdrag	5 157	5 761	5 382	6 293	6 293
Upplupna löner, semesterlöneskuld inklusive sociala avgifter	34 111	33 126	36 992	36 389	36 389
Upplupna pensionskostnader inklusive löneskatt	17 524	16 918	18 421	18 007	18 007
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	20 629	15 328	42 066	30 109	24 304

Kommunalskatteskulder	3 866	9 821	3 866	9 821	9 821
Övriga kortfristiga skulder	40 371	44 407	8 821	3 323	5 657
Summa	146 152	148 986	138 449	128 308	122 503

Not 26 Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Intjänad pensionsrätt	97 438	97 827	97 438	97 827
Särskild avtalspension	0	0	0	0
Livränta	5 394	5 480	5 394	5 480
Utgående pension till efterlevande	3 426	3 543	3 426	3 543
PA-KL och äldre utfästelser	17 346	18 651	17 346	18 651
Summa pensionsförpliktelser	123 604	125 501	123 604	125 501
Löneskatt	29 986	30 447	29 986	30 447
Summa ansvarsförbindelse	153 591	155 948	153 591	155 948
Förändringar under året				
Ingående ansvarsförbindelse	155 948	154 931	155 948	154 931
Ränte- och basbeloppsuppräknig	2 141		2 141	
Ändring av försäkringstekniska grunder	3 075		3 075	
Nyintjänad pension	-104		-104	
Årets utbetalningar	-6 895	-6 687	-6 895	-6 687
Övrig post	-113	7 506	-113	7 506
Byte av tryggande	0		0	
Förändring av löneskatten	-460	199	-460	199
Utgående avsättning för pensioner	153 592	155 948	153 592	155 948

Not 27 Övriga ansvarsförbindelse	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Älvdalens Kommun				
Borgensåtaganden:				
Norra Dalarnas Fastighets AB	112 500	114 300		0
Norra Dalarnas Lokaler AB	298 000	304 000		0
Älvdalen Vatten och Avfall AB	302 000	287 000		0
Räddningstjänsten Norra Dalarna	7 320	7 320		
Övriga	0	0		
Summa borgensåtaganden	719 820	712 620		0
Borgensåtaganden (högsta belopp):				
Norra Dalarnas Fastighets AB	143 000	143 000	0	0
Norra Dalarnas Lokaler AB	332 000	332 000	0	0
Älvdalen Vatten och Avfall AB	500 000	500 000	0	0
Räddningstjänsten Norra Dalarna	40 000	40 000	0	0
Övriga	0	0	0	0
Summa borgensåtaganden (högsta belopp):	1 015 000	1 015 000	0	0

Borgensåtagande mot Kommuninvest

Älvdalens kommun har ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 280 kommuner och 14 regioner som per 2021-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett ianspråktagande av ovan nämnda borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Älvdalens kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2021-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala skulder till 511 miljarder kronor och totala tillgångar till 519 miljarder kronor. Kommunens andel av de totala skulderna uppgick till 752 miljoner kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 765 miljoner kronor.

Not 28 Justering för ej likviditetspåverkande poster	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020, justerad	Koncernen 2020
Avskrivningar	16 180	15 395	46 690	44 615	44 615
Nedskrivningar	0	0	0	0	0
Utrangeringar	829	0	4 590	2 611	2 611
Gjorda avsättningar	4 667	3 954	4 690	4 362	4362
Återförda avsättningar	0	0	0	0	0
Upplösning av investeringsbidrag	-1 081	-1 044	-1 081	-1 044	-1 044
Övriga ej likviditetspåverkande poster	2 150	0	2 257	11 204	14 321
Summa	22 746	18 304	57 146	61 748	64 865

Not 29 Poster som redovisas i annan sektion	Kommunen 2021	Kommunen 2020	Koncernen 2021	Koncernen 2020
Realisationsresultat vid försäljning av anläggningstillgångar	0	0	0	0
Övrigt	0	-2	-2 686	-615
Summa	0	-2	-2 686	-615

Not 30 Förändrade redovisningsprinciper	Koncern, 2020 justerad	Koncern justering	Koncern 2020
Resultaträkning			
Verksamhetens intäkter	195 041	-2 688	197 729
Årets resultat	17 281	-2 688	19 969
Balansräkning			
EGET KAPITAL	237 975	-5 805	243 780
Varav årets resultat	17 281	-2 688	19 969
Varav övrigt eget kapital	205 567	-3 117	208 684
SKULDER	928 214	5 805	922 409
Varav kortfristiga skulder	128 308	5 805	122 503
Kassaflödesanalys			

Årets resultat	17 281	-2 688	19 969
Justering för ej likviditetspåverkande poster	61 748	-3 117	64 865
Ökning(+)/Minskning(-) av kortfristiga skulder	-9 590	5 805	-15 395

2021 ändrade Älvdalens Vatten och Avfall AB redovisningsprinciper. Vattenverksamhet skall inte bedrivas med över- eller underskott. Överskott bokförs som en skuld (förutbetald intäkt) till VA-kollektivet. 2021-års överskott är därför bokfört som en skuld. Tidigare års ackumulerade överskott har också bokförts om till skuld. Ekonomiska rapporter för 2020 räknas därför om för att skapa en jämförelse för hur 2020 hade sett ut med samma redovisningsprinciper som används 2021.

Eventuella kommande underskott kommer att bokföras som en minskning av skulden. Om skulden är 0 kan underskott inte bokföras som fordringar på kollektivet.

4 Drift- och investeringsredovisning

I avsnittet redogörs för drift och investeringar inom koncernen och primärkommunen. Avseende driften redogörs den per förvaltning och enhet samt utifrån både intäkter och kostnader. Investeringsredovisningen anges totalt för koncernen samt per juridisk organisation. För primärkommunen anges även respektive investering.

4.1 Driftredovisning

Nedan redovisas verksamhetens kostnader och intäkter samt budget och avvikelse per förvaltning och enhet, inklusive interna poster.

I kommunens budgetprocess beslutar kommunfullmäktige om resultatet och hur mycket kommunstyrelsen inklusive förvaltningar och nämnder har till sitt förfogande.

Kommunstyrelsen beslutar sedan budgetramen för respektive förvaltning. Mellan förvaltningarna kan mindre justeringar göras under året.

Några politiska beslut om intäkts- respektive kostnadsnivåer inom förvaltningarna görs inte utan kommunstyrelsen erhåller en nettobudget. Kommunens budget avser en treårsperiod där det första året är en budget och resterande två är en plan för ekonomin. Över- och underskott följer inte med till efterföljande år.

Kommunen

Totalt sett har kostnaderna inom verksamheten (förvaltningar och nämnder) ökat med 14 mkr (2,4 %). Detta ger dock inte hela bilden då flera centrala kostnader ökat såsom pensioner, vilket innebär en total kostnadsökning på 17,2 mkr (2,8 %). Verksamheternas intäkter har ökat med 3,2 mkr (2,7 %). Räknas även skatteintäkter in så är ökningen 33,3 mkr (5,4 %).

Kommunstyrelsen

Totalt sett uppgår underskottet till -2,6 mkr. Gymnasiesamverkan har haft miljonunderskott årligen sedan 2017. Under åren 2020-2021 har budgeten ökat med över 8 mkr utöver lönekompensation. Detta, och i viss mån åtgärder för budget i balans, har inneburit att budgetavvikelsen minskat till 2021.

Avvikelsen 2021 (-1,6 mkr) beror i huvudsak på fyra saker: start av nytt program (IB) som beslutades under året, skolmiljarden (-128 tkr) där intäkterna tillfaller Finansförvaltningen men budgeten inte justerats för nämnden, att nämnden förberedde för elever inom äldreomsorgslyftet (-385 tkr) samt ökat antal elever.

Brandkåren Norra Dalarna hade tillslut en budgetavvikelse på ca -0,2 mkr, denna framgår inte nedan då avvikelsen konstaterades så sent. En avräkning (50 tkr) för detta underskott finns inte i kommunens räkenskaper.

Övrigt under kommunstyrelsen avviker med -1,0 mkr: bland annat upphandling -0,3 mkr då bemanningen ökat under 2021, subventionerade lokaler -0,5 mkr då kommunen inte kunnat hyra ut Mellbystrand, ökade kostnader generellt för lokaler och ökade kostnader för bidrag.

Vård- och omsorgsförvaltningen

Intäkterna minskade något då olika ekonomiska stöd för covid-19 har minskat. Älvdalens kommun erhåller 4 mkr i statsbidrag "för att säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer". Detta redovisas som ett generellt statsbidrag och blir därmed inte en intäkt hos förvaltningen men däremot en ökad (kostnads)budget.

Hemtjänstens kostnader har ökat med över 6 % på grund av fler hemtjänstimmar, speciellt hos brukare med stort behov av hemtjänst. En tänkbar förklaring är att på grund av covid-19 så har färre flyttat in på särskilt boende (säbo) och i stället fått hemtjänst. Denna trend syns också inom säbo där två tredjedelar av de särskilda boendena antingen sänkt sina kostnader eller knappt ökat alls.

Individ- och familjeomsorg har både 2019 och 2020 haft ett stort underskott. Med anledning av detta är budgeten höjd med 4,5 mkr till 2021. Åtgärder vidtagna för att försöka sänka kostnaderna för placeringar och ekonomiskt bistånd har också haft viss effekt på placeringskostnaderna som sjunkit. Dock har trenden med ökade kostnader inom ekonomiskt bistånd fortsatt.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Förvaltningens kostnader har ökat med över 5 mkr (3,3%). Det är framför allt inom grundskolan som kostnaderna har ökat (5,6 mkr/9,2 %) men även intäkterna har ökat något (1 mkr). I första hand är det personalkostnaderna som ökat vilket delvis var väntat på grund av långsam kostnadsutveckling mellan 2019 och 2020.

Förskolans kostnader har också ökat mer än vanligt (3 %), men även där beror det på en långsam kostnadsutveckling till 2020.

Service- och utvecklingsförvaltningen

Kostnaderna ökade med 1,8 % jämfört med 2020. Personalkostnaderna inom Samhällsenheten ökade medan de minskade under Bemanningsenheten på grund av vakanser.

Intäkterna ökade med 5 mkr (11 %), orsaken är expansionen i kommunens fjällområden. Bland annat ökade bygglovsintäkterna med över 100 % (4 mkr).

Finansförvaltningen

Procentuellt sett ökade kostnaderna på grund av ökade pensionskostnader med anledning av förlängda livslängdsantaganden för kommunens pensionsskuld.

Skatteintäkterna ökade med över 6 % tack vare god konjunktur och ökade statsbidrag.

Tkr	Avvikelse mot budget %	Avvikelse mot budget i år	Nettobudget i år	Intäkter i år	Intäkter föregående år	Kostnader i år	Kostnader föregående år
Kommunfullmäktige	3	80	2 778	0	0	-2 698	-2 458
Kommunstyrelsen	-4	-2 576	65 619	1 020	2 477	-69 215	-70 661
Kommunstyrelsen, övrigt	-21	-1 007	4 899	1 020	2 477	-6 926	-10 950
Gymnasiesamverkan	-4	-1 591	44 715	0	0	-46 306	-43 317
Räddningstjänst	0	21,4	16 005	0	0	-15 984	-16 394
Kommundirektörsförvaltningen	12	1 718	14 168	5 144	3 559	-17 593	-16 430

Kommundirektör	18	971	5 469	4 717	3 116	-9 215	-7 907
Ekonomienheten	3	156	4 811	236	140	-4 890	-4 512
Personalenheten	15	591	3 888	191	303	-3 488	-4 011
Vård- och omsorgsförvaltningen	0	-316	186 818	44 408	46 155	-231 541	-224 892
Förvaltningschef	2	458	22 043	13 960	17 609	-35 544	-32 931
Hälsa-sjukvård och omsorg	-11	-1 374	12 681	3 107	1 999	-17 162	-15 449
Särskilt boende Furuvägen Älvdalen	1	135	20 338	2 342	2 451	-22 545	-22 434
Särskilt boende Tallbacken Älvdalen	1	162	24 471	3 501	3 380	-27 810	-26 882
Hemtjänst	-1	-543	42 180	4 654	4 790	-47 377	-44 656
Särskilt boende Särna och Idre	4	785	18 854	2 295	2 722	-20 364	-21 482
LSS- Älvdalen	-8	-1 504	20 034	1 905	2 283	-23 444	-22 449
Arbete och integration	14	924	6 493	9 832	9 232	-15 401	-15 335
Individ- och familjeomsorg	3	642	19 726	2 812	1 690	-21 896	-23 275
Barn- och utbildningsförvaltningen	0	-544	137 957	17 479	17 641	-155 979	-150 933
Förvaltningschef	0	-250	51 402	2 670	3 513	-54 322	-55 683
Elevhälsan	7	419	5 862	599	630	-6 041	-6 121
Älvdalsskolan F-9	-5	-1 544	29 419	4 788	4 126	-35 751	-32 440
Rots skola	-10	-1 027	9 881	1 649	1 508	-12 557	-11 289
Förskolan Älvdalen	4	698	18 971	4 000	4 287	-22 273	-21 383
Skola Särna-Idre	0	-74	16 272	2 298	2 069	-18 644	-17 583
Förskola Särna-Idre	20	1 235	6 150	1 476	1 509	-6 391	-6 434
Service- och utvecklingsförvaltningen	10	9 029	89 587	51 757	46 793	-132 315	-129 915
Förvaltningschef	6	736	11 697	9	5	-10 971	-10 480
Samhällsenheten	25	6 090	24 856	34 066	28 011	-52 832	-50 394
Kultur- och fritidsenheten	3	799	25 486	2 672	3 306	-27 359	-27 896
Löneservice	1	25	1 867	7 640	7 428	-9 483	-9 264
Kostenheten	1	197	14 134	6 820	7 005	-20 757	-20 414
Bemanningsenheten	10	1 182	11 546	550	1 038	-10 914	-11 467
SUMMA VERKSAMHET	1,5	7 391	496 926	119 808	116 624	-609 342	-595 289
Finansförvaltningen	-2%	11 373	-506 974	530 196	500 074	-11 850	-8 733
SUMMA KOMMUNEN	187%	18 764	-10 048	650 004	616 698	-621 192	-604 022

4.2 Investeringsredovisning

4.2.1 Investeringsredovisning koncern

Inom kommunkoncernen har det under 2021 pågått ett flertal större investeringar. Nedan redogörs för årets bruttoinvestering, det vill säga investering exklusive till investeringsredovisningen tillhörande inkomster.

Mer om kommunens investeringar kan du läsa om i nästa delavsnitt. Här nedan kan du läsa om koncernens investeringar.

Älvdalen Vatten och Avfall AB

Årets investeringar uppgick till 50 mkr, vilket är 15 mkr lägre än föregående år. Merparten av investeringarna hänförs till VA-verksamheten med 50 mkr, där budgeten för året var 59,7 mkr med bland annat stora investeringar inom VA-verken. Flera projekt sträcker sig över flera år och har inte slutförts under året därav avvikelsen mot budget.

Bolaget hade cirka 30 mkr i anslutningsinkomster under året. Dessa framgår inte nedan. I de fall kommunen har investeringsbidrag redovisas dessa som investeringsinkomster. Dessa inkomster har minskat bolagets låneskuld med motsvarande 30 mkr.

Inom avfallsverksamheten var beslutad investeringsbudget för året 1,4 mkr. Årets investeringar inom avfallsverksamheten uppgick till 0,2 mkr. Många av projekten hann inte slutföras under året därav avvikelsen mot budget.

Framdragning av nya ledningar till utbyggnadsområdena i Himmelfjäll stannade efter sommaren av eftersom Länsstyrelsen inte tillåtit fler planbesked förrän Älvdalens kommun kunnat redovisa hur VA-kapaciteten ska tryggas för den expansiva utveckling som sker och planeras ske.

Under sommaren och hösten byggdes VA ut till ett trettiotal tomter i Idre golf exploateringsområde.

Åtgärder på de mindre vattenverken i kommunens södra delar har påbörjats enligt den investeringsplan som togs fram under 2020. Under 2021 har åtgärder gjorts på befintliga verk samt utredningar gjorts både på befintliga och eventuellt nya verk för att fastställa vilka alternativ som är att föredra ur kvalitet, kostnads- och tidsperspektiv. Störst fokus har lagts på Brunnsberg där byggnation sker under 2022.

Tillstånd har sökts för nytt vattenverk i Idre vid Storåa. Det nya vattenverket ska öka vattenproduktionskapaciteten i Idreområdet med de olika fjällanläggningarna.

Norra Dalarnas Lokaler AB

Bolaget har gjort mindre löpande investeringar.

Norra Dalarnas Fastighets AB

Bolaget har under året upphandlat och påbörjat nyproduktionen av 16 hyreslägenheter i Idre.

Brandkåren Norra Dalarna

Inga investeringar 2021.

Juridisk organisation (mkr)	Budget 2021	Utfall 2021	Avvikelse 2021
Älvdalens kommun	28,4	22,3	6,1
Älvdalen Vatten och Avfall	61,1	50,2	10,9
Norra Dalarnas Lokaler AB	Ingen uppgift	3,6	-
Norra Dalarnas Fastighets AB	Ingen uppgift	18,1	-
Brandkåren Norra Dalarna	0,0	0,0	0,0
TOTALT		94,2	

4.2.2 Investeringsredovisning kommun

Benämning	Budget 2021	Utfall 2021	Avvikelse
Vård- och omsorgsförvaltningen			
Möbler	100	105	- 5
Larm e-hjälpmedel särskilt boende	600	-	600
Larm e-hjälpmedel ordinärt boende	300	-	300
Nytt verksamhetssystem	200	-	200
Barn- och utbildningsförvaltningen			
Hockeysarg Särna	-	- 186	186
Multiarena strandskolan	-	545	- 545
Markarbeten Höghol	-	199	- 199
Förbättring gläntans lokaler	-	49	- 49
Övningsämnen	55	-	55
Inventarier	700	370	330
Lekutrustning nya Älvdalsskolan	1 000	-	1 000
Lekutrustning 2021	250	146	104
Klassrumsinredning 2021	220	372	- 152
2 st tv-apparater Buskoviuskolan	-	68	- 68
Kompletterande mobilnät Älvdalsskolan	-	60	- 60
Service- och utvecklingsförvaltningen			
Bredband	6 000	7 978	- 1 978
ÄUC badrum	-	2 180	- 2 180
Naturbruksgymnasiet renoveringsbudget	2 500	- 80	2 580
Naturbruksgymnasiet tak säkerhetsskydd	-	832	- 832
Nya porfyrverket	-	268	- 268
Cykelvägar 2020	-	- 33	33
Cykelvägar 2021	500	41	459
ÄUC väg	500	98	402
Beläggingsarbeten väg 2021	3 000	2 715	285
Samförlängning el-gatubelysning	500	867	- 367
Centrumutvecklingsåtgärder äldalen	500	-	500
Gatunamnsskyltar 2021	50	-	50
Åtgärd dagvattensystem 2021	500	112	388
Exploatering	3 500	28	3 473
System plan o bygg	500	-	500
Persienner Idre kommunhus	-	19	- 19
Ospecificerat 2021	200	-	200
SUF digitalisering	500	-	500
Boknings- och föreningsstödssystem	100	-	100
Stereoanläggning sporthall Älvdalen	150	30	120
Hyllor på hjul biblioteket Älvdalen	800	-	800

Bottensug dolphin wave300	-	74	- 74
Kassaapparat simhall Älvdalen	-	36	- 36
Persienser Idre kommunhus	-	6	- 6
Taggläsare bibliotek Särna o Idre	50	13	37
Elljusspår 2021	2 200	2 651	- 451
Brandlarm tingshuset	-	235	- 235
Diskband o blastchiller	310	-	310
Värmevagn husspis skurmaskin	255	135	120
SUMMA	26 040	19 931	6 109

Årets nettoinvesteringar uppgår till 19,9 mkr, vilket är 6,1 mkr lägre än budget. Det är framför allt inom exploatering som investeringarna inte hunnit utföras i budgeterad takt, men under året anställdes en mark- och exploateringsingenjör. Detta skapar förutsättningar för att utveckla kommunens exploateringsverksamhet under kommande år.

Bredbandsinvesteringen hade ett underskott på 2 mkr, vilket berodde på att investeringsinkomsterna blev något lägre än planerat och vissa områden blev dyrare än budgeterat. Samtidigt var avvikelserna relativt liten jämfört med tidigare år och sett till projektets komplexitet.

Inom vården har flera investeringar inte hunnit genomföras på grund av covid-19, medan andra har finansierats med statsbidrag.

From 2021 har kommunen en årlig investeringsbudget på 2,5 mkr för att rusta på Älvdalens utbildningscentrums lokaler. Detta kommer pågå 4-5 år. Under året hann mer genomföras än planerat, vilket skapade en negativ budgetavvikelse.

Bredbandsinvesteringen (mkr)	Akkumulerad investeringsutgift
Akkumulerad investeringsutgift	135,8
Akkumulerad investeringsinkomst	-39,9
Akkumulerad nettoinvesteringsutgift	95,9
Akkumulerad nettoinvesteringsbudget	34,0
Akkumulerad budgetavvikelse	-61,9
Nettoinvesteringsutgift 2022 - 2024	8,5
Total nettoinvestering	104,4
Total investeringsbudget	42,5
Total budgetavvikelse	-61,9

Investeringsredovisning för bredbandsprojektet

Budgetavvikelsen för 2021 uppgår till -2 mkr och beror på något lägre inkomster och mer omfattande utbyggnation.

Den totala budgetavvikelsen per sista december 2021 uppgår till 61,9 mkr varav 8,2 mkr förklaras av förändrade redovisningsregler. Resterande beror till största del på att för lite budget har avsatts till utbyggnationen och i viss mån på att vissa områden blivit dyrare än planerat.

Under budgetperioden 2022-2024 förväntas de totala anslutningsintäkterna uppgå till ca 9 mkr och kommer därmed ha en positiv effekt på kommunens driftsekonomi med ca 5 mkr årligen för att sedan sjunka och till slut upphöra helt.

Anslutningsintäkter samt andra inkomster ger för perioden fram till 2023 en nettoinvestering på 81,8 mkr. Den investeringen behöver därmed finansieras med årliga intäkter i form av så kallad kick-back från de operatörer som nyttjar kommunens nät eller skatteintäkter.

Driftredovisning för bredbandsprojektet

I nuläget uppgår kapitalkostnaderna till ca 7 mkr/år och övriga kostnader till ca 2 mkr, men kommer att öka i takt med att nätet blir färdigbyggt.

Det innebär att det krävs löpande intäkter på ca 10 mkr/år framöver, vilket är nästan dubbelt så mycket som 2021 då intäkterna uppgick till 5,4 mkr exklusive engångsintäkter i form av anslutningsintäkter.

Inför 2020 hade kommunen ca 16,8 mkr i tidigare erhållna anslutningsintäkter som då hade bokförts som en skuld. Dessa skulle bokföras som intäkt i takt med avskrivningen och därmed i viss mån kompensera för de kapitalkostnader som projektet genererar.

Som följd av ändrade redovisningsregler bokförs skulden från 2020 i stället som eget kapital. Detta försämrar kommunen driftresultat med motsvarande belopp totalt sett över kommande ca 15 år, men tack vare anslutningsintäkterna 2020-2023 syns konsekvensen först efter att nya anslutningsintäkter slutar att inkomma. I korthet innebär det att intäkterna kommer i närtid, vilket minskar nettokostnaden men på lång sikt ökar nettokostnaden. Samtidigt förstärks kommunens egna kapital fram till 2023 med över 30 mkr som följd av denna förändring i redovisningsregelverket. 2022 fortsätter en mer aktiv uppföljning och budgering av investeringen att ske för att undvika budgetavvikelser i nivå med åren innan 2021.

Vid slutet av 2021 har 92 % av Älvdalens hushåll tillgång till bredband med minst 100 Mbit/s hastighet. Målet är att nå 98 %. Det följer både regeringens och kommunens bredbandsstrategi.

4.3 Upplysning om drift- och investeringsredovisningens uppbyggnad

Allmänt

Den ekonomiska styrningen sker framför allt utifrån den budget som kommunfullmäktige anvisar till kommunstyrelsen, gymnasienämnden och kommunförbundet brandkåren Norra Dalarna.

Beslut om budget (kommunplan) sker i kommunfullmäktige november året före budgetår. Då beslutar kommunfullmäktige också om nivån på investeringarna, medan kommunstyrelsen beslutar om vilka investeringar som skall prioriteras inom den ramen.

Driftbudget

Inom ramen för kommunstyrelsen fördelas sedan budgeten ut till respektive förvaltning som i sin tur fritt fördelar budgeten mellan olika enheter.

Till kommunstyrelsen och förvaltningarna anges en nettobudget det vill säga inga specifika intäkt- eller kostnadsnivåer. Respektive enhet lägger sedan en bruttobudget utifrån sin bedömning om kostnader och intäkter, som dock skall stämma överens med den nettobudget som förvaltningen erhållit.

Vissa omdisponeringar kan ske mellan förvaltningar vid förändrade behov under budgetåret.

Enheterna erhåller full kompensation för löneökningar till månadsavlönade utifrån faktiskt utfall i lönerrevisionen. Någon löpande kompensation för ökade timlöner, OB eller löneglidning sker inte från centralt håll utan respektive förvaltning ansvarar för att budgetera för dessa kostnadsförändringar.

Enheterna erhåller budget utifrån faktiska hyreskostnader.

Interna redovisningsprinciper

Varje enhet belastas med *kapitalkostnader* i form av avskrivningar och internränta (1,25 % under 2021) utifrån en anläggningsbokförda värde. Utifrån den faktiska kostnaden erhåller

enheten budget det vill säga något över- eller underskott uppstår inte för kapitalkostnader. Detsamma gäller nedskrivningar.

Vård- och omsorgsförvaltningen interndeberas för *kost* inom sina verksamheter. Motsvarande gäller inte Barn- och utbildningsförvaltningen. Där har Kostenheten i stället en budget för att ansvara för kost inom för- och grundskolan. Debitering sker utifrån portionspris till självkostnadsprincip.

Personalomkostnadspålägg debiteras samtliga enheter och uppgår till 38,58% av lönekostnaden. Denna schablon avser centrala kostnader för arbetsgivaravgifter, löneskatt samt pensionskostnader.

IT kostnader faktureras av Mora kommun och belastar den verksamhet som nyttjar tjänsterna. Några andra overheadkostnader för ekonomi, personal, lön med mera belastas inte verksamheterna.

Investeringsbudget

Investeringsbudgeten beslutas av kommunstyrelsen på projektnivå. Bredbands-/fiberprojektet görs i etapper/olika områden och något beslut per område sker inte.

Varken positiva eller negativa budgetavvikelser förs över till nästa år men beslutade investeringar genomförs efterföljande år om de inte hinner utföras i tid. Då gäller den ursprungliga budgeten för genomförande.

Bolagen

Den löpande verksamheten i kommunens bolag finansieras med deras egna försäljningsintäkter och, när så är nödvändigt i extremfall, med koncernbidrag. Bolagens verksamhet får endast i undantagsfall finansieras med skatter.

Bolagens investeringar och deras finansiering regleras genom att respektive styrelse för varje bolag årligen beslutar om en investeringsram. Kommunfullmäktige beslutar inte om investerings- eller låneramar för bolagen. Däremot tar kommunfullmäktige beslut om borgensramen då kommunen går i borgen för de kommunala bolagens lån.

5 Ord- och begreppsförklaringar

Ansvarsförbindelse

Intjänade pensioner före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse enligt kommunala redovisningslagen och ingår därmed inte i balansräkningen som en skuld.

Anläggningstillgångar

Fast och lösegenhet avsedd att stadigvarande innehas.

Anläggningskapital

Bundet eget kapital i anläggningar. Utgör skillnaden mellan anläggningstillgångar och långfristiga skulder.

Avskrivning

Planmässig värdenedsättning av anläggningstillgångar.

Avsättningar

Ekonomisk förpliktelse som till storlek eller förfallotid inte är helt bestämd.

Balanskravsresultat

Balanskravet är kommunallagens regelverk för att kommuner skall ha en ekonomi i balans där intäkterna överstiger kostnaderna. Vid ett negativt balanskravsresultat så skall det underskottet återställas inom tre år,

Driftbudgeten

Budget omfattande kostnader och intäkter för den löpande verksamheten under året.

Eget kapital

Kommunens totala kapital består av anläggningskapital (bundet kapital i anläggningar med mera) och rörelsekapital (fritt kapital för framtida drift- och investeringsändamål).

Finansnetto

Skillnaden mellan finansiella intäkter (intäktsräntor) och finansiella kostnader (kostnadsräntor).

Interna kostnader/intäkter

Innebär redovisning av köp och försäljning mellan verksamheter inom kommunen.

Internränta

Kalkylmässig kostnad för det kapital (bundet i anläggnings- och omsättningstillgångar) som utnyttjats inom en viss verksamhet.

Investeringsbudgeten

Budgeten omfattar utgifter och inkomster för årets investeringar.

Kapitalkostnader

Benämning för internränta och avskrivningar.

Kortfristiga skulder

Kortfristiga lån och skulder hänförliga till den löpande verksamheten. Löptid understigande ett år.

Likviditet/likvida medel

Likviditet visar förmågan att infria betalningsförpliktelser, det vill säga vilken

betalningsberedskap som finns. Likvida medel är pengar på bank eller som på annat sätt är lättillgängliga.

Långfristiga skulder

Skulder med en löptid överstigande 1 år.

Omsättningstillgångar

Likvida medel, förråd, kortfristiga fordringar eller lös egendom som inte är anläggningstillgång.

Pensionsskuld

Pensioner som intjänats fr o m 2008 redovisas som en avsättning i balansräkningen och som kostnad i resultaträkningen.

Skatteutjämning

System för utjämning av de ekonomiska förutsättningarna mellan kommunerna.

Soliditet

Andelen eget kapital i förhållande till de totala tillgångarna, det vill säga graden av egenfinansierade tillgångar. Visar kommunens finansiella styrka.

Resultatutjämningsreserv

Från och med 2013 finns det i kommunallagen en möjlighet att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna reserv kan sedan användas i balanskravutredningen för att jämna ut intäkter över en konjunkturcykel.

Rörelsens kostnader

Samtliga kostnader, exklusive räntekostnader.

6 Revisionsberättelse

Revisionsberättelse för år 2021

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och fullmäktigeberedningar och genom utsedda lekmannarevisorer/revisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens bolag. Granskningen har utförts av sakkunniga från PwC som biträder revisorerna.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan "Revisorernas redogörelse för år 2021".

Kommunen uppvisar för året ett positivt resultat om 28,8 mnkr. Den största positiva avvikelserna finns inom service- och utvecklingsförvaltningen (9,0 mnkr). Den största negativa avvikelserna (-2,6 mnkr) finns inom kommunstyrelsen då både kommunstyrelsens övriga kostnader och gymnasiesamverkan redovisar underskott.

Revisorerna vill framhålla vikten av att kommunen arbetar långsiktigt med att anpassa verksamheten till de ramar som fullmäktige beslutat att tillföra dem. Budgetdisciplin i verksamheten är väsentligt för att kommunen ska klara en ekonomi i balans i framtiden. Det är därför viktigt att styrelsen säkerställer att nödvändiga och tydliga beslut fattas med anledning av underskotten för att säkerställa att verksamheten bedrivs inom ram.

Vi bedömer att kommunstyrelsen i Älvdalens kommun har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt men inte från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer, utifrån genomförda granskningar, att styrelsens och nämndernas interna kontroll i huvudsak har varit tillräcklig.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet.

Årsredovisningen innehåller endast delvis en utvärdering av måluppfyllelsen där måluppfyllelse per målområde och mått framgår. I avsaknad av en samlad bedömning av respektive målområde kan inte revisionen göra en bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen för kommunen.

Vi tillstyrker, trots ovan riktad kritik, att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi tillstyrker att gemensam nämnd för gymnasienämnd, gemensam servicenämnd IS/IT, gemensam servicenämnd lön och gemensam nämnd för social myndighetsutövning beviljas ansvarsfrihet för 2021.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2021.

Älvdalens kommun 2022 04 21

Träng Lars Johansson

Dennart Hjelm

Karita Graf

Bilagor:

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

- Revisorernas redogörelse för år 2021
- De sakkunnigas rapporter
 - Granskning av sjukfrånvaron
- Granskningsrapporter från lekmanne-revisorerna i AB